

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio III. De Existentia Gratiæ Actualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

supernaturalem consequi possit: quæ tamen potentia, moralis supernaturalis, naturæ lapsæ neque conditionatè est debita.

178. Difficultas aliqua oritur circa hanc solutionem hujus objectionis ex Suarez *l. 1. de gratia c. 13. per totum*, ubi suse contendit, aliquas cogitationes naturales congruas esse debitæ naturæ rationali, ex suppositione, quod producatur, & consequenter, non esse gratias distinctas a beneficio creationis; cum enim debitæ sint naturæ rationali cogitationes, non determinante incongruæ (hoc enim dicere esset valde absurdum, ut cuique consideranti facile patet) sed solum indifferentes, ad congruitatem, vel incongruitatem, ait hic auctor, esse moraliter impossibile, ut, in tanta multitudine hominum, non aliqui cooperentur, adeoque sint aliquæ cogitationes congruæ, eaq. e simul debitæ humanae naturæ.

Sed, quidquid de hoc sit, an aliquæ cogitationes congruæ sint debitæ humanae naturæ in specie, adeoque etiam in individuo; quia, ut urge Suarez, humana natura eas cogitationes, non nisi in aliquo individuo, accipere potest; tamen in primis est aliquod beneficium, quod huic individuo præ altero dentur, ut agnoscat ipse Eximus. Dein non quælibet cogitatio congrua est debita, ut iterum fatetur Suarez *cit. lib. c. 14. n. 7. 8.* & præsertim non est debita, ut idem Eximus *n. 8.* afferit, continuatio cogitationum coagruarum, & quidem tamdiu durans, donec quis faciat, quantum est in se; hoc enim non sit per unum tantum, aut alterum actum, ut dictum superius *n. 80.* adeoque impletio huius conditionis potest semper dici esse ex gratia.

179. Juxta hanc explicationem, quam præ aliis verosimilem judico. Resp. ad objectionem, *n. 171.* positam dist. ma. natura pura habuisset eam potentiam moralem, sibi absolutè debitam, ante impletam omnem conditionem. neg. ma. conditionatè debitam, si nempe implevisset prius conditionem. subdist. habuisset ita, ut conditionem explevisset sine gratia. neg. ma. ut eam implevisset cum, & ex gratia, ita ut adimpletio conditionis fuisset gratia, & consequenter potestas moralis, absolutè collata, fuisset gratia pro gratia. conc. ma. & dist. proportionaliter mi. neg. cons. ad prob. ma. dist. iterum ma. si natura pura non habuisset illam potentiam moralem, neque absolutè, neque conditionatè debitam, tunc fuisset moraliter necessitata ad perendum suum finem. conc. ma. si eam tantum non habuisset absolutè debitam, sed tamen habuisset conditionatè debitam. neg. ma. & conc. mi. neg. cons. ad prob. mi. conc. totum. Si natura pura habuisset eam potentiam moralem, conditionatè debitam, & quidem ita, ut conditionem potuisset moraliter implere, potuisset moralem necessitatem incurrendi poenas æternas sensus, & perpendi ultimum finem evitare.

180. Ubi adhuc notandum 1. non hic dici, quod sine cogitatione congrua non possit moraliter impleri conditio, sed tantum, quod non impletatur: sicut non dicitur, quod sine gratia supernaturali congrua, seu prævisa per scientiam medium conjungenda cum consensu, non possit in hoc statu elevationis fieri opus superna-

turaliter bonum (ad hoc enim, ut quis possit, opus est tantum gratiæ sufficiente) sed tantum dicitur, quod tale opus actu non fiat.

Notandum 2. neque dici, quod homini, in statu naturæ puræ, fuisset debita tota potentia moralis proxima ad faciendum, quod est in se; cum enim, ut dictum est, facere, quod est in se, requirat plura, absolutè sufficit dicere, quod homini in eo statu debita fuisset potentia moralis proxima ad aliquid faciendum, quod si fecisset, accepisset potentiam novam proximam ad plus faciendum, donec impleretur totum, quod requireretur ad hoc, ut dici posset, fecisse totum, quod est in se. Et sic potest etiam dici, quod homo habuisset primò absolutè potentiam moralem proximam aliquid faciendi: potentiam autem moralem faciendi totum, quod est in se, habuisset conditionatè, si scilicet primò fecisset, quod moraliter potuisset.

Ex quo etiam intelligi potest, quod conditionatè habere potentiam moralem observandi totam legem sit idem, ac eam potentiam habere (ut alii loquuntur) remotè, seu mediatè, quantum nempe habetur medium eam acquitendi. Sic sæpe dicuntur homines, etiam in statu elevationis, habere gratias, non immediatè, & proximè, sed mediatè, & remotè, sufficentes, quantum habent gratiam immediatè sufficientem ad orandum, & si oraverint, accipient gratiam immediatè sufficientem, e. g. ad vincendam gravem tentationem.

QUÆSTIO III.

De Existentia Gratiae Actualis.

ARTICULUS I.

An existat Gratia Sufficiens.

181. **D**iximus *n. 14.* gratiam sufficientem, vel accipi posse generice, seu pro omni gratia, quæ sufficit ad operandum: & sic etiam gratia efficax est sufficiens: vel posse accipi pro purè sufficiente: & sic differt à gratia efficaci; nam *gratia efficax*, prout communiter intelligitur, scilicet actu sufficiens, est illa, cum qua non tantum possumus, sed actu operamur, quæque est conjuncta cum effectu, eumque infallibiliter posse trahit: non quidem necessitate antecedenti, & inimpedibili, qualem Jansenius, & ejus asseclæ adstruunt, sed tantum necessitate consequente, & impedibili. Et hanc in nostris principiis dicimus, esse eam gratiam, quæ post scientiam medium de futuro consensu, ex benevolo DEI prædefinientis affectu, conferitur, ad quæ hæc gratia accepta involvit tria, nempe entitatem gratiæ, seu illustrationis, vel inspiracionis, & scientiam medium de consensu, ac benevolum DEI prædefinientis decretum: & in hoc sensu deinceps semper loquemur, quando gratiam efficacem nominabimus.

182. At vero *gratia purè sufficiens* est, cum qua quidem operari possumus, sed ex nostra culpa

culpa operari nolumus; hinc ista, quidditatè accepta, involvit entitatem gratiæ, & scientiam medianam de dissensu, ac decretum permissivum dissensus: cum autem, & scientia media, & decretum, impedibilia sint, libertati non obsunt. Quodsi hæc gratia intelligatur in actu secundo pure sufficiens, seu inefficax, involvit etiam dissensum, qui est ex nostra negligentia: imò etiam scientia media suo modo consequitur nostrum defectum, seu negligentiam, aut dissensum conditionatè futurum.

Hinc gratia pure sufficiens ut talis, seu quidditatè sumpta, non est à DEO; quia non est à DEO nostra negligentia, resistentia, & malitia: sed à DEO est tantum gratia pure sufficiens denominatè sumpta, sive illa illustratio intellectus, vel inspiratio voluntatis, quæ in se sufficiens est: at redditur inefficax à nostra voluntate, culpabiliter ei non cooperante. Et de hac modo queritur, sive queratur, an detur aliquando talis gratia; negat enim eam Jansenius cum affectis, & vult, in statu naturæ lapsæ nullam talem dari, sed tantum dari gratias, ut ait, viætrices, hoc est, effectum post se necessariò trahentes.

183. Dico cum omnibus Catholicis. Datur gratia sufficiens. Probatur 1. ex Scripturis. *Matth. 20. v. 16.* dicitur, *Multi enim sunt vocati: pauci verò electi:* ergo datur vocatio, seu gratia, cui multi non consentiunt. Iterum *Joan. 1. v. 6.* *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum:* quem locum S. August. *l. 1. de Genes. contr. Manich. c. 3.* & alii PP. Chrysostomus, Cyrillus, Theophilus apud Cornelium *in hunc locum*, aliquæ scriptores exponunt de lumine gratiæ, illustranti omnem hominem, qui suâ culpâ lucem non excludit. Iterum *Matth. 11. v. 21.* reprehendit Dominus Corozaitas, & Bethsaitas: *Ve tibi Corozaim, ve tibi Bethsaida; quia, si in Tyro, & Sidone, factæ fuissent virtutes, que factæ sunt in vobis &c.* ergo habuerunt gratiam sufficientem, cui non consenserunt; alias cur reprehensibiles essent?

Rufus *Joan. 15. v. 22.* *Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* *Sap. 1. Vocavi, & renuisti: extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret: despexitis omne consilium meum, & increpationes meas neg'existis.* *Actorum 7. v. 51.* *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* *2. Cor. 6. v. 1.* *Adjuvantes autem exhortamur, ne in vacuum gratiam DEI recipiatis &c.* que manifestissimè docent, homines aliquando gratiæ non consentire. Similia passim occurunt: imò huc etiam faciunt omnes S. Scripturæ textus, quibus adstruitur libertas humana, aut peccatores ob peccata reprehenduntur; quia sine gratia non potuissent ea evitare.

184. Prob. conclusio 2. ex definitionibus Pontificum. In primis Innocentius X. damnavit hanc Jansenii propositionem 2. *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.* Ex qua damnatione manifestè infertur, gratiæ, seu inspirationi interiori, aliquando resisti, adeoque eam tantum esse sufficientem. Idem colligitur ex quarta, quam inferius dabimus. Cùm tamen Jansenistæ non aquiescerent huic damnationi, damnavit iterum Alex. VIII. hanc propositionem 6. *Gratia sufficiens statui nostro, non tam utilis,*

quam perniciosa est, sic, ut proinde merito possimus petere: *A gratia sufficiente libera nos Domine, Idem Pontifex damnavit hanc.* 5. *Pagani, Judæi, Heretici, aliquique bujus generis, nullum omnino accepunt à JESU Christo influxum, adeoque binc recte nferes, in illis esse voluntatem nudam, & inermem, sine omni gratia sufficienti.* Clemens autem XI. inter propositiones Quesneli plures damnavit huic spectantes, quales maximè sunt 2. 3. 4. 6. aliaque plures, quas longum esset enumere.

185. Prob. conclusio 3. ex Conciliis, quæ docent, gratiæ resisti posse, & actu resisti, adeoque non omnem esse antonomastice efficacem. Senonense decreto. 14. ait. *Nec denique tale sit huiusmodi trabentis DEI auxilium, cui resisti non posse;* quoties enim Dominus voluit congregare filios Jerusalēm, sicut gallina congregat pullos suis sub alas, & noluerunt: & addit, frustra S. Stephanum Judeos, & Paulum Thessalonicenses reprehensurum fuisse, si Divini inspirationibus inebitatem raperentur. Trid. *fest. 6. c. 5.* de homine, & gratia ait: *Quippe qui illam & abidere potest, & can. 4. anathematizat dicentem, liberum arbitrium nihil gratiæ cooperari, neque posse dissentire, si velit.* Eadem veritas habetur clarissimè ex omnibus SS. Patribus, qui hominem peccantem reprehendunt, vel libertatem hominis adstruunt: nec opus est, eorum textibus paginam implere in re clara.

ARTICULUS II.

Quænam de hac materia sit mens
S. Augustini.

186. Cum nostri hac in conclusione adversarii, Janseniani, vel maximè contendant, à se stare S. Augustinum, adducendi sunt aliquot textus huius S. Doctoris, ex quibus cuique patebit, ejus mentem quoad hanc controversiam, omnino cum nostra conclusione convenire. Itaque *l. 23. ques. 9. 68. in textum Matth. 22. v. 14.* *Multi enim sunt vocati, pauci verò electi:* sic ait. *Ad illam enim cœnam, quam Dominus dixit in Evangelio preparatam, nec omnes, qui vocati sunt, venire voluerunt, neque illi, qui venerunt, venire posse, nisi vocarentur.* Itaque nec illi debent sibi tribuere, quæ venerunt; quia vocati venerunt: nec illi, qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi quoniam, ut venirent, vocati erant in libera voluntate: ergo, qui vocati venire potuerunt, & noluerunt, habuerunt gratiam, cui resistirent: adeoque pure sufficiem, quam neglexerunt: & hinc S. Pater post pauca subiungit: *inchoat meritum supplicii, cum vocatus venire neglexerit.*

Rufus *l. 1. de Genes. contra Manichæos c. 3. in illud Joan. 1. v. 9.* *Iluminat omnem hominem &c.* *Illud autem lumen non irrationalium animalium oculos pascit:* sed pura corda eorum, quæ DEO credunt, & ab amore visibilium rerum, & temporalium, se ad ejus præcepta servanda convergent;

tunt: quod omnes homines possunt, si velint; quia illud lumen omnem hominem illuminat, venientem in hunc mundum. Ecce dicit, omnes posse, si velint: & tamen est evidens, non omnes id facere; ergo plures habent tantum gratiam sufficientem, iterum de dono perseverantie. c. 9. circa illum textum: *V&e tibi Corozaim &c. ait. Facile est quippe infidelitatem accusemus Iudeorum, de libera volante venientem, qui factis apud se tam magnis virtutibus credere noluerunt.*

Idem S. Doctor l. 1. *Retract. c. 22.* ait. *In potestate quippe hominis est, mutare in melius voluntatem: sed ea potestas nulla est, nisi à DEO detur, de quo dictum est: Dedit ei potestatem filios DEI fieri: atqui potestas, ut quis fiat filius DEI, est per gratiam: ergo in potestate hominis est, uti gratia, vel non uti, cùm autem homo sèpius è non utatur, sèpe manet gratia tantum sufficientis. Idem l. 3. de lib. arb. c. 16. sic habet: Ex eo igitur, quod non accepit, nullus reus est: ex eo vero, quod non facit, quod debet, justè reus est. Debet autem, si accepit, & voluntatem liberam, & sufficientissimam facultatem. Iterum l. 1. ad Simplicianum q. 2. occasione illius textus Apostoli: Non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI. ad Rom. 9. v. 16. sic ait. *Noluit ergo Esau, & non cœuruit: sed eti voluisset, & cœurisset, DEI adiutorio pervenisset, qui ei etiam velle, & cœurre, vocando præstaret, nisi vocatione contempta reprobis feret.* Ecce perditio miseri huius hominis attribuitur ejus nolitioni, & contemptui vocationis, quam si sequi voluisset, etiam pervenisset: adeoque vocatione auxilium sufficientis fuit. Rursum idem S. Pater l. 1. de prædest. SS. c. 16. ait: *Vocatione enim DEUS prædestinatos multos filios suos, ut eos faciat membra prædestinati unici Filii sui, non ea vocatione, qua vocati sunt, qui noluerunt venire ad nuptias; illa quippe vocatione & Iudæi vocati sunt, quibus Christus crucifixus scandalum est, & gentes, quibus crucifixus stultitia est: sed ea vocatione prædestinatos vocat, quam distinxit Apostolus.* Ecce germinam vocationem, unam electorum, quam ex Apostolo ait esse secundum præpositum: alteram sufficientem eorum, qui noluerunt venire. Iterum l. de corr. & grat. c. 7. *Quicunque enim electi, sine dubio etiam vocati; non autem quicunque vocati, consequenter electi.* Nec dicas, vocatos saltem accepisse auxilium efficax ad id, ad quod suère vocati; nam S. Aug. hic, & locis ante citatis ait, vocatos suisse ad cœnam, ad nuptias agni, ad regnum suum, seu gaudia æterna, quæ consecuti non sunt.*

187. Prob. conclusio 4. rationibus. Primò. Si non datur gratia sufficientis, vel indifferens, sed omnis est efficax, seu trahens necessariò post se consensum, non datur libertas: sed hoc (licet admittat Jansenius, quoad libertatem à necessitate, quamvis non à coactione) est fallsum, ut suppono ex tr. de act. hum. a. n. 94. ergo. 1. prob. ma. si datur gratia intrinsecè efficax, qualem statuit Jansenius, actus necessariò fit: si ista non datur, neque datur alia sufficientis, tunc actus fieri non potest: ergo non datur libertas.

Secundò. Si non datur gratia sufficientis, DEUS non vult omnes homines salvos fieri: sed hoc est falsissimum: ergo, mi. est clara; nam DEUM velle omnes homines salvos fieri, est doctrina Apostoli, & Ecclesiæ, id quod fusè proba-

tum est tract. de DEO à n. 615, quin opposita doctrina damnata est ab Innocentio X. in propositione 5. Jansenii, prob. ma. si DEUS non omnibus dat gratiam sufficientem, sine qua salvi esse non possunt, tunc non dat media ad salutem, quæ ipse debet dare; quia non possunt aliunde haberi: ergo non potest prudenter intendere, tanquam finem earum salutem, seu hanc seriò velle. Tertiò. Sic DEUS eset causa peccatorum, & imposuisset homini præcepta impossibilia: sed hæc per se sunt absurdissima, & Calvino, ac Lutheri digna asserta: ergo, ma. patet consideranti; quia homo non eset culpabilis in eo, quod evitare non potuisset: sed potius DEUS, qui ea præcepta impossibilia, imposuisset, nec tamen (quod ex parte sua necessariò requirebatur) ad ea implenda juvare voluisset.

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones.

188. **O** B. 1. S. Augustinus negat omnem gratiam, quæ non sit efficax, seu viætrix: ergo nulla datur gratia pure sufficientis. prob. ant. pluribus textibus S. Doctoris. Sic ferm. 43. de verbis Domini c. 7. ait: *Agis, si agaris, & bene agis, si à bono agaris.* l. 2. contr. duas epist. Pelagianorum ad Bonifac. c. 9. *Homo præparat cor: non tamen sine adiutorio DEI, qui tangit cor, homo præparat cor.* l. 1. de prædestinatione Sanctor. c. 8. *Si enim omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit, profecto omnis, qui non venit, non audivit à Patre, nec didicit: ergo.*

Resp. vix non debere dici infelicitatem S. Augustini, quod hæretici tam pertinaciter contendunt, eum à suis partibus stare; non enim minus Calvinus, & Lutherus, quam Jansenistæ eum ubique pro se stare jaætant. sic Lutherus l. de servo arbitrio, ait: *Augustinus, quem præteris, totus meus es.* Calvinus in l. 5. *Pigbit. Doctrina nostræ nullum est caput, quod non propè ad verbum sèpius apud Augustinum occurrat.* vide Bellar. tom. 2. controv. s. l. 4. de notis Ecclesiæ. c. 9. In forma, neg. ant. cuius falsitas manifestè patet ex textibus suprà allatis. ad prob. concessis textibus, neg. conf. Sit, quod illis locis S. Augustinus agat de gratia efficaci, hoc est, conjuncta cum actu, eumque infallibiliter, non tamen necessitate Janseniana, inferente: sufficit nobis, quod alibi agat de gratia sufficiente, sicut eum agere, satis jam ostensum est.

189. Omitto etiam, quod hic loci in primo textu per agi intelligatur præveniri gratia efficaci; ex hoc enim textu nos gratiam sufficientem non probamus, neque efficacem ab Augustino sèpius assertam negamus; utramque enim adstruit. De verbo agi, de quo hic textus meminit, videri etiam potest suprà n. 21. quamvis etiam non negem, per agi S. Doctorem aliquando intelligere, juvari gratia efficaci; nam ita intelligitur illud l. de corr. & gratia c. 2. ubi exponens illud ad Rom. 8. v. 14. *Quicunque enim spiritu DEI aguntur, ii sunt filii DEI:* sic scribit: *Intelligent, si filii DEI sunt, spiritu DEI se agi, ut quod agendum est, agant, & cùm egerint, illi, à quo*

quo aguntur, gratias agant; aguntur enim, ut agant, non, ut ipsi nihil agant.

190. Secundus textus, etiam plus non probat, quād si DEUS efficaci gratia cor tangat, illud homo præparat, vel gratia illi contentiat. Tertius textus referri debet ad illud Christi Domini. *Joan. 6. v. 45. Omnis, qui audit à Patre, & didicit, venit ad me.* In quem locum Theophylactus apud Maldonatum ait, *audire, esse tantum doctrinam percipere, discere autem esse credere, vel doctrinam amplecti;* & hinc non frustra Christum utrumque verbum conjunxit. Quare *audire* hīc sumitur in secundo sensu, non in primo, de quibus n. 19. Vult igitur S. Augustinus tantum dicere, eum, qui verbum DEI audit, eique credit, venire ad Christum: eum autem qui non venit non discere, hoc est, non credere, adeoque gratiam non habuisse congruam, seu efficacem.

Nec te moveat, quod S. Augustinus dicat: *Nec audiuit, nec didicit, quasi diceret: Nec habuit gratiam efficacem, nec sufficientem;* nam in primis re-*Et* dicitur, aliquos non audiisse; quia non haberunt vocationem immediatam ad fidem, sed tantum auxilia mediata, ut potuerint facere, quod est in se: dein illa particula *nec* non sumitur à S. Augustino ibi ita rigorosè, ut excludat utrumque divisim sed tantum collectivè: quasi diceret: utrumque non habuit collectivè; alias illius illatio planè non esset legitima; quia veller inferre ex uno, oppositum ejus, quod Christus tantum intulit ex duobus simul. Hoc confirmatur ex eo, quod statim subjungat illis verbis ista: *Nam si audiisset, & didicisset, veniret: & semper deinceps utrumque conjungat.*

191. Ob. 2. S. Augustinus in *Enchiridio c. 32.* exponens illud Apostoli ad Rom. 9. v. 16. *Non volentis, neque currentis, sed miseren- tis est DEI:* sic ait: *Restat, ut propterea recte dictum intelligatur: non volentis, neque currentis, sed miseren- tis est DEI, ut totum DEO detur:* atqui juxta nos non totum daretur DEO, sed pars libero arbitrio, quod gratia sufficiente liberè contentiret: atque adeò verum etiam esset, ut ibidem habet S. Doctor. *Non miseren- tis est DEI, sed volentis est bonitatis;* quia id misericordia DEI sola non implet: quod, ut iterum eo loco ait S. Augustinus, *nulus Christianus dicere audebit.* Relp. 1. Videantur dicta à n. 399. de DEO, ubi ex S. Augustino l. 1. ad *Simplicianum. q. 2.* attulimus expositionem hujus textus Apostoli, prorsus congruentem cum nostris principiis de scientia media, quam non opus est hīc repetere.

Resp. 2. S. Augustinum loco objecto non velle, actus nostros liberos, & salutares (aliud est de indeliberatis, quos DEUS facit in nobis sine nobis) tribuendos esse DEO, tanquam soli agenti; nam ex Trident. *sess. 6. c. 5.* definitum habetur, quod *neque homo ipse nihil omnino agat: & can. 4 sess. ejusdem* damnatur oppositum afferens: atque hoc indicat etiam S. Paulus l. ad Cor. 15. v. 10. scribens: *Abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia DEI mecum.* Sed & S. Augustinus idem aperie docet. l. de præd. SS. c. 3. ajens: *Utrumque ergo nostrum est, propter arbitrium voluntatis: & utrumque tamen datum est, per spiritum fidei.* &

charitatis: & infra: *Utrumque ipsius est; quia ipse preparat voluntatem: & utrumque nostrum; quia non sit, nisi volentibus nobis.* Quare ex S. Augustino non quidem nos omnino nihil agimus in bono opere: sed tamen totum simpliciter est attribuendum DEO, tanquam causæ plusquam primariæ, respectu cuius nos modicissimum facimus. Hoc probatur ex ipso textu S. Pauli 1. Cor. 15. in quo primariam vim agendi attribuit gratia, sibi autem instrumentalem, & multo minorem.

192. Et utique illi causæ totum simpliciter tribui debet, quæ est primaria, non quomodo cunque, sed ita, ut det actum primum proximum, sine quo nihil fieri potest: insuper suadet, hortetur, præcipiat, moveat impedimenta, physicè cooperetur, illustret intellectum, & inflammet interioris voluntatem, & quidem eo modo, quem congruum fore prævidit: idque totum faciat ex intentione boni operis. Certe causis hominis bene operantis fermè se habet, ac si quis dives pauperi donet vestem, cumque juvet, illam induere; licet enim pauper etiam cooperetur se induendo (cum posset nolle vestem accipere, vel eam induere) licet forte etiam pauper, uno, vel altero ductu acus, in quo tamen faciendo a ditate fuit adjutus, modicum quid fecerit, in tali casu tamen, quod pauper velius sit, totum tribuitur diviti, & pauper non habet, quod non acceperit, nec potest in se gloriari, sed debet in divitis benignitate. Pariter, quando nos induimur quasi ueste gratia, & meriti, licet etiam modicum quid faciamus, cum adiutorio DEI, & cooperemur DEO nos induenti, totum tamen debet DEO adscribi: nec habemus, quod non acceperimus, nec possumus in nobis, sed debemus in DEO gloriari.

Neque etiam gratia cooperando nosmet ipsos discernimus, sed DEUS discernit nos; discrēto enim dilecti à reprobo stat in benevolia DEI voluntate, qua misericorditer decernit elesto dare, vel actu dat auxilium, quod videret conjungendū cum consensu, dum reprobo decernit dare, vel actu dat aliud, quod videret quidem posse conjungi, sed non conjungendum cum consensu. In forma, neg. mi. quia, ut explicavimus, totum DEO datur ad mentem S. Augustini. Caterūm addo, hoc argumento non bene impugnari gratiam purè sufficientem; quia quando hæc datur, non datur actus, qui beatum totus DEO dari, & liberum arbitrium nollet agit. Sed nempe debent corradi undique S. Augustini textus, ut numerus saltem accedat, quando non potest sperari pondus accessurum.

193. Ob. 3. S. Augustinus l. de corr. *grat. c. 12.* ait: *Subventum est igitur insuperabilitate voluntatis humanae, ut Divinā gratiā, indeclinabiliter, & insuperabiliter ageretur:* ergo omnis gratia, quæ datur in statu naturæ latet, seu infirmæ, indeclinabiliter, & insuperabiliter, trahit adeoque non est tantum sufficiens, seu talis, ut liberum arbitrium possit eam declinare, vel superare. Resp. Nolo hīc item moveare, an insuperabiliter, an inseparabiliter legendum sit: certe in pluribus antiquioribus exemplaribus habetur, ut ipsem vidi, inseparabiliter: quæ vox forte minus quam altera adversariis faverit: sed sit legatur, insuperabiliter. Insuperabilitas hæc, vel non

est omnino & absoluta, vel non respicit arbitrium liberum; nam istud ex Tridentino sess. 6. can. 4. debet posse dissentire, si velit: & ex cap. 5. gratiam illam & abjecere potest.

Quin ipse Augustinus l. de spir. & lit. c. 34. ait: *Nemo habet in potestate, quid ei veniat in mente: sed consentire, vel dissentire, propriæ voluntatis est. & post pauca: Consentire autem vocatio DEI, vel ab ea dissentire, sicut dixi, propriæ voluntatis est.* Quæ quidem verba Janserius l. 2. de grat. Chri. c. 34. præsente Kennitio (quem Bellarm. tom. 4. l. 6. de gratia & lib. arb. c. 11. merito expludit) ita exponit, ut velit, ea tantum significare, quod tam consensus, quam disensus, sint actus voluntatis, at non pro libitu voluntatis elicendi, vel omittendi: verum ridicula est hæc expositio; nam hac ratione etiam propriæ voluntatis esset præveniens prima inde liberata inspiratio; cum etiam actus vitalis sit ejusdem voluntatis: quod est contraria S. Augustinum, & omnes alios. Dein particula adversativa sed clare ostendit, quod per verba propriæ voluntatis est, intelligat S. Doctor, quod sit in potestate, seu libitu voluntatis.

194. Itaque, ne S. Doctor secum ipso, aut cum Tridentino pugnet, ejus verba alium longè sensum habere debent, quam adversarii velint. Hinc in forma neg. conseq. & cum Illustrissimo Cameracensi in sua instructione pastorali p. 2. epist. 10. dico, verba illa insuperabiliter & indeclinabiliter significare, quod homo, ex se infirmus, auxilio gratiæ, insuperabilis fiat omnibus tentationibus, quas unquam dæmon, mundus, aut alii quicunque exterius, sive quas caro interius, exercitat, ut adeo horum adjutus gratiæ, immodo velit, has omnes superet, & à mandatorum Divinorum observatione nūquam declinet.

Et hunc sensum planè puto, esse à S. Augustino intentum; nam hoc clare innunt, quæ S. Doctor præmisit, tum c. 11. de infirmitate humana, & malis, quibus Sancti in hac vita ingemiscunt, & clamant ad DEUM: *Liberæ nos à malo ..... quoniam tu eis caro concupisces adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, atque in tali certamine laborantes, ac periclitantes, dari sibi pugnandi vincendique virtutem, per Christi gratiam poscentum tum hoc ipso c. 12. ex quo verba objecta desumpta sunt, ubi ait: Major quippe libertas est necessaria, adversus tot, & tantas tentationes, que in paradyso non fuerunt, dono perseverantie munita, atque firmata, ut cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus suis, vincatur bis mundus.*

Ex quibus planè infestatur, insuperabilitatem & indeclinabilitatem hanc, à S. Augustino asseri, respectu istarum tentationum, & difficultatum: quod confirmatur ex eo, quod S. Doctor ibi voluerit, ostendere discrimen, inter gratiam collatam Adamo in statu naturæ integræ, & collatam nobis in statu naturæ lapsæ: hoc discrimen autem stat in eo, quod gratia nostra habeat vires ad superandas has tentationes, amores, terrores &c. quas vires non debuit habere gratia Adami, qui hujusmodi tentationibus, amoribus, terroribus &c. infestatus non fuit.

195. Duo huic explicationi videntur obiecti posse. Primum. Illa verba, quibus dicitur hunc necessaria libertas, dono perseverantie munita.

R. P. Art. Mayr Thol. Tom. I.

ta, atque firmata, videntur significare, quod sine ipso dono perseverantie non sit libertas expedita ad vincendas tentationes, adeoque nulla gratia sit tantum sufficiens. Sed respondeatur, S. Augustinum non dicere, necessarium esse donum perseverantie, ut mundus possit vinci, sed, ut actu vincatur, adeoque hæc necessitas est tantum consequens: sicut etiam ipse consensus, vel ipsa victoria est tantum consequenter necessaria.

Interim tamen etiam antecedenter est necessaria, in gratia naturæ lapsæ collata, major vis superandi tentationes, quam fuerit necessaria in gratia Adami. Neque insuperabilitas, & indeclinabilitas, dono perseverantie inest, etiam respectu voluntatis; nam hæc, sicut gratiæ, cui actu consentit, potest ex Tridentino dissentire, si velit, ita etiam potest dissentire dono perseverantie: sed huic dono inest tantum insuperabilitas respectu tentationum, quæ non possunt hoc donum superare.

Hæc dicta sunt ex suppositione, quod hoc donum perseverantie sit in aliquo auxilio gratiæ, collato ad elicendum actum meritorium; si enim donum perseverantie staret, non in auxilio, quo homo denuo eliceret actum meritorium, sed in eo, quod iaperetur è vita, antequam perderet statum gratiæ, & amicitiæ DEI, quale donum est collatum illi, de quo Sapient. 4. v. 11. Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus: tunc hoc donum posset esse insuperabile, & indeclinabile, etiam respectu voluntatis, quæ, cum in hoc casu non debeat, de novo posse mereri, neque etiam debet amplius libera esse.

196. Alterum, quod obiecti huic explicacioni posset, est, quod hæc insuperabilitas (si donum perseverantie sit aliqua gratia) etiam conveniat gratiæ sufficienti, quæ instructa voluntas debet non posse superari à tentationibus, nisi ipsa velit: & tamen S. Aug. cit. c. 12. loquitur de gratia efficaci, ac electorum propria. Resp. duas istas classes gratiæ, non quidem differre quoad hanc insuperabilitatem, & indeclinabilitatem, neque quo ad hanc S. Augustinum differentiam aliquam inter eas statuere voulisse: addidisse tamen S. Doctorem ibidem alia prædicata, quæ gratiæ pure sufficienti non conveniunt, sed tantum gratiæ antonomasticæ efficaci & electorum propria; nam c. 11. sic habet: *Prima Adami est enim, qua sit, ut habeat homo justitiam, si velit: secunda ergo plus potest, qua etiam sit, ut velit, & tantum velit, tantumque ardore diligat, ut carnis voluntatem, contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat.* &: *Est quippe in nobis per hanc DEI gratiam, in bono recipiendo, & perseveranter tenendo, non solum posse, quod volumus, verum etiam velle, quod possimus.* Rursus c. 12. vocat gratiam collatam Adamo adjutorum sine quo non: collatam vero electa in statu naturæ lapsæ, adjutorum quo: at per hoc intelligit S. Augustinus, ut paulo post ostenderimus, gratiam efficacem. Iterum hoc cap. dicitur, ut supra retulimus, gratia dono perseverantie munita, atque firmata: quod non convenit gratia pure sufficienti. Insuper in ipso textu obiecto dicitur ageretur: per agi autem, ut non semel diximus, intelligit S. Doctor, induci, & adjuvari ad ipsum effectum actu ponendum. Quare rectè dicitur S. Augustinus, gemina prædicata

dicata gratiæ efficacis hic asseruisse, quorum quidem unum, nempe prædicatum insuperabilitatis, etiam habeat gratia sufficiens, in statu naturæ lapsæ collata: alterum vero, seu prædicatum conjunctionis infallibilis cum effectu, & perseverantia, conveniat soli gratiæ efficaci: sufficit autem ad discrimen inter has gratias disconveniencia in uno, nec requiritur discrepancia in omni prædicato, ut est cùique notum.

197. Ob. 4. Juxta S. Augustinum l. de corr. & grat. c. 12. in statu naturæ lapsæ non datur adiutorium, vel auxilium sine quo non, sed tantum datur adiutorium, vel auxilium quo: atqui auxilium sine quo non, est id, quod vocamus sufficiens; quia ex S. Augustino est illud, sine quo aliquid non sit, seu sine quo quidem aliquis non potest bene agere, sed tamen neque cum ipso bene agit: ergo non datur amplius auxilium sufficiens: sed tantum datur auxilium quo, hoc est, necessariò post se trahens consensum, seu, ut ait S. Pater, quo aliquid sit, sive quo quis insuperabiliter agitur. Confir. Ex S. Augustino in statu naturæ lapsæ non amplius datur gratia sanitatis, sed tantum medicinalis: atqui gratia sufficiens est gratia sanitatis; nam est collata Adamo adhuc saho: ergo nunc non amplius datur.

Resp. neg. ma. S. Augustinus ibi facit cōparisonem, inter gratiam, Adamo in statu innocentiae collatam, & inter gratiam non qualemcumque, in statu naturæ lapsæ collatam, sed collatam electis, & prædestinatis, præsertim in ordine ad finalem perseverantiam, ut manifestissimum est, legenti totum contextum: & patet, vel ex primis verbis c. 13. ubi ad priora dicta respiciens ait: *Hec de his loquor, qui prædestinati sunt in regnum DEI.... non debitis, qui.... vocati dici possunt, non autem electi, quia non secundum propositum vocati.* Unde quidem nunc electi, in ordine ad finalem perseverantiam non accipiunt tantum auxilium sine quo non, sed auxilium quo, seu, si ita velis, efficax: non in sensu Janfennii, sed nostro, libertatem non ladeant. Alii autem accipiunt etiam tantum auxilium sine quo non, seu merè sufficiens, ut supra abundè probatum est ex S. Augustino, & vel ex verbis modo allatis patet; nam, præter electos dicit alios vocatos esse, non secundum propositum, utique illustratione aliqua interna, & auxilio sine quo non: non tamen auxilio quo; nam non consenserunt.

198. Ad confir. neg. mi. universaliter europeam; nam non omnis gratia sufficiens est gratia sanitatis, prout ista hic intelligitur; si enim sit gratia pat omnibus temptationibus, nunc occurrentibus, non est gratia sanitatis, in sensu S. Augustini; quia in eo statu felicissimo non debebat gratia esse pat temptationibus, quæ non dabantur; sed jam est gratia medicinalis, sicutem in actu primo; quia pat est curaridis morbis, & infirmitatibus, licet ex defectu cooperationis humanae non medeat in actu secundo. Et quæso, qualis est ista illatio? Adamus accepit tantum auxilium sine quo non; prædestinati acciperunt auxilium quo: ergo nemo modo accipit auxilium sine quo non. Utique præter prædestinatos sunt alii. Imò neque prædestinati semper accipiunt auxilium quo; nam & isti sæpe labuntur, nec gratiæ semper cooperantur; sed hoc tantum

est certum, quod in ordine ad ultimam perseverantiam, seu, ut moriantur in statu gratiæ, accipiunt auxilium quo.

199. Si tamen hoc auxilium quo est ex mente S. Augustini gratia aliqua præveniens, & non ipse actus ultimus bonus finalis: quod ad mentem S. Doctoris videtur verosimilis dici; nam auxilium quo ait esse illud, quo aliquid formaliter sit. Sic cit. l. de corr. & grat. c. 12. ait, alimenta esse auxilium sine quo non, ad vitam; nam sine his non potest quis vivere, quamvis etiam illa habens non necessariò vivat; cum possit iis non uti, & sic inediā mori: at vero beatitudinem ait esse auxilium quo; quia eo ipso, quod quis beatitudinem habeat, actu, & formaliter beatus est. Et paulò post ait: *Ut per hoc donum non nisi perseverantes sint scilicet, ut prius dixit, quod per beatitudinem beati sint, ita hinc vult, quod per donum perseverantia formaliter perseverantes sint: adeoque donum perseverantia non sit quid distinctum à perseverantia ipsa, aut ab ultimo actu bono, in quo finaliter perseveratur.*

Neque dicas, ipsam operationem bonam non posse adiutorium, vel auxilium dici; nam merita nostra sunt concursus gratuitus DEI, & gratia cooperans, ut supra n. 13. in divisionibus gratia diximus, & hinc etiam magis DEO, quam nobis debent adscribi. Rectissimè etiam ex S. Augustino dicuntur actus nostri à DEO datur: sic enim ait l. de grat. & lib. arb. c. 15. *Quare jubet, si ipse daturas est? quare dat, si bono facturus est? & respondeat: Nisi quia dat, quod jubet, cum adiuvat, ut faciat, cui jubet: quod est idem, ac dicere: Dat actum; nam hunc jubet ab homine fieri, non gratiam, vel actum primum: & dat; quia adiuvat ad illum, ut considerantur.*

Imò valde probabiliter dicitur, S. Augustini intellexisse per donum perseverantia, non actu meritorium, sed aliud beatiū icum DEI, de quali diximus n. 195, nam l. de bono persever. c. 8. ait. *Quæ perseverantia si data est, perseverantia est usque in finem: si autem non est perseverantia usque in finem, non est data.... Non itaque dicant homines, perseverantiam cùque datam uique in finem, nisi, cùm ipse venerit finis.... Hoc ergo DEI donum suppliciter emereri potest, sed, cùm datum fuerit, amitti contumaciter non potest; cùm enim perseveraverit quisque usque in finem, neque hoc donum potest amittere, nec a'ia, quæ poterat ante finem: quomodo enim potest amitti per quod fit, ut non amittatur etiam, quod posset amitti?* Quodsi tamen alicui congruentius videatur, adiutorium quo accipi pro gratia efficaci in nostro sensu, non resistam; quia nil inde nostra conclusioni contrarium infertur.

200. Ob. 5. In statu naturæ lapsæ nondatur auxilium possibilis, sed tantum actionis: ergo nulla datur gratia pure sufficiens, prob. ant. ex S. Aug. nam l. sæpe, & præsertim l. de gestis Pelagi c. 1. ob illud auxilium possibilis hunc hereticum exigit. 2. l. de bono persever. c. 14. ait de Tyris: *Sed quoniam, ut crederent, non erat eis datum, etiam unde crederent, est negatum: ergo non datur gratia, quando non datur cooperatio.* 3. l. de corr. & grat. c. 11. *Nunc autem, quibus deest tale adiutorium efficax, seu actionis jam*

jam pœna peccati est, ergo in pœnam peccati nullum datur auxilium. 4. l. de prædef. SS. c. 6. Volunt ergo isti credere, nolunt autem illi: quis hoc ignoret? quis hoc neget? sed cùm aliis preparetur, aliis non preparetur voluntas à Domino, discernendum est utique, quid veniat de misericordia ejus, quid de judicio: ergo de judicio DEI venit, quod nullo auxilio præparetur voluntas.

Repl. dist. antec. In statu naturæ lapsæ non datur adjutorum possibilis Pægianum. conc. ant. non datur adjutorum possibilis, seu tale, ut tribuat quidem potentiam, non tamen secum ferat actum. neg. ant. & cons. ad 1. prob. S. Augustinus loc. cit. distinguunt duplex adjutorium: unum, sine quo omnino non possumus, e.g. sine pedibus incidere: alterum, sine quo quidem possumus, at non sine difficultate, e.g. sine tribulis fruges terere, sine medicina sanitatem recuperare; per primum, seu per adjutorium, sine quo omnino non possumus, Pelagius volebat intelligi solam libertatem naturalem: per secundum verò, sive, sine quo quidem possumus, sed non sine difficultate, Pelagius volebat, intelligi gratiam, quam ipse, non ad posse simpliciter, sed tantum ad posse faciliter, necessariam volebat, ut iterum clarissime tradit S. Doctor l. de heresi. 88. seu Pelagiana: & hinc eum S. Augustinus exigit, instans, & urgens, ut gratiam ad simpliciter posse necessariam affereret. Ceterum adjutorum possibilis, in hoc tantum sensu, quod tribuat sufficientiam, seu potentiam ad posse, non autem tribuat etiam ipsum agere, seu non faciat, ut ipse actus sequatur, S. Augustinus nunquam negavit.

201. Ad 2. prob. Textus allatus tantum probat, quod Tyrus non sit data gratia congrua, seu efficax, qua accepta crederent: non autem probat, negatum ipsis fuisse omne auxilium, etiam remota sufficientis, quo possent credere, e.g. gratia faciendi, quod est in se &c. Nec S. Augustinus dicit, negatum eis esse, unde possent, sed, unde crederent actu; quare neg. cons. quæ est falsa. Ad 3. probat. Eo textu ad summum probatur, nunc in pœnam originalis peccati, vel sèpè etiam in pœnam actualis peccati, non dari quibusdam hominibus semper gratiam efficiacem; nam S. Doctor l. de gr. cap. 11. loquens de Adamo docebat, quod hic fuerit in bonis, in quibus nos non sumus: addit, eum tamen in bonis illis non potuisse perseverare sine nova gratia: hanc autem ei datum fuisse talem, sine qua non ponisset, & cùm qua potuisse bene agere; non autem ei datum fuisse ipsum bene agere: seu non daram fuisse gratiam efficacem: nunc autem electi dari gratiam potentiorum, seu quæ secum ferat ipsam bonam operationem.

Ubi nota illud *tale*, in textu objecto possum, non referri ad immediatè præcedentia dicta de auxilio Adami: sed ad paulò priora: *Hec autem tanto major est*; nam sèpè sit in longiori disputatione, ut talia relativa non respiciant immediatè præcedentia, sed paulò magis remota: & hic id etiam fieri debere ratio probat; nam S. Augustinus ibidem dicit, quod illud *tale* auxilium, quod negatur quibusdam in pœnam, aliis detur secundum gratiam, & tanto amplius, hoc est, supra gratiam Adami excellentius, ut non solum adjit, sine quo permanere non possumus, etiam si ve-

limus: verùm etiam tantum, ac tale sit, ut vélimus: quæ convenienti soli gratia efficaci. 2dō, id fieri etiam debet, ne S. Augustinus sibi, & Conciliis, contradicat, si auxilium omne sufficientis neget.

Si quis tamen omnino contendat, S. Augustinum velle, quod nunc in pœnam peccati non detur amplius tale auxilium, quale fuit datum Adamo, poterit responderi, esse pœnam peccati, quod non detur amplius illa gratia latior, quam habuit Adamus, testē S. Augustinō eodem capite, cum qua scilicet facilis, & sine tanto conatu, potuisse bene operari; quia non erant tot tentationes, & difficultates; sive, quod in pœnam peccati non detur amplius gratia sufficientis, ut vestita circumstantiis iis, quæ datae fuerunt in Adamo; de quibus ibi S. Doctori multis est sermo. Et sanè hoc complexum gratia sufficientis, & circumstantiarum illarum, nunc non datur, in pœnam peccati, licet detur adhuc gratia sufficientis, etiam potentior, quamvis non latior, immo nec aequæ latè. Aliam solutionem adhuc, si placet quærere, invenies apud Suarezium de gr. l. 4. c. 18. quæ quoad substantiam cum hac posteriore sermone coincidit. Ad 4. probat, neg. cons. Textus tantum probat, quod quibusdam detur gratia efficax, non autem aliis: & illis quidem detur ex misericordia, sed his ex justo quidem, arcano tamen judicio DEI, negetur.

202. Ob. 6. Si aliquæ tandem gratia quælibetunque sufficientes admitti debent, exstant in motibus quibusdam bonis, longè debilioribus, quam sint motus concupiscentia: nec alias gratias sufficientes, & inefficaces S. Augustinus agnoscit: ergo prob. ant. l. de gr. & lib. arb. c. 17. sic ait: *Qui ergo vult facere DEI mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam: poterit autem, cùm magnam babuerit, & robustam.* Et post pauca de S. Petro, dicente, se velle pro Christo animam ponere, ait, quod in eo nondum fuerit charitas perfecta: *Tamen quamvis parva, & imperfecta, non deerat, quando dicebat Dominus: Animam meam pro te ponam;* putabat enim se posse, quod se velle sentiebat. Imo l. 1. ad Simplician. q. 2. scribit: *Ad alios autem vocatio quidem pervenit, sed quia talis fuit, quam moveri non possent, ut eam capere apti essent, vocati quidem dici potuerunt, sed non electi:* ergo juxta S. Augustinum auxilium inefficax, seu purè sufficientis, est, cui quis cooperari non potest.

Ita docent quidam ex Jansenii asseclis, ut ad speciem admittant aliquam gratiam sufficientem, quæ re ipsa insufficientis est, ad effectum ultimatum intentum: ad eum verò effectum, ad quem proximè datur, efficax, nempe in ordine ad aliquos debiles motus, & inclinationes, inefficaciter tantum tendentes ad actionem meritoriam, vel ad fugam peccati, ultimatum intentum. In forma neg. ant. S. Augustinus, ut fuisse probatum superius à n. 180. admittit gratias verè sufficientes, ut quis veniat ad cœnam magnam, ad nuptias agni &c. ut quis non reprobis fiat, mandata observet; ad quæ non sufficient, ex ipsorum adversariorum confessione, illi debiles motus &c. adeoque non sunt gratia sufficientis S. Doctoris.

203. Si quæras, quid igitur S. Augustinus intel-

intelligat, per voluntatem parvam, per charitatem imperfectam. Resp. intelligere eum gratiam nequum proximè, sed remote sufficientem, seu, quæ sufficiat ad impetrandam, oratione, vel alio minoris meriti opere bono, gratiam maiorem, quæ proxime sufficiat, ad exequenda majora. Hinc toties monet, esse suppliciter pretendum, quod nequum possumus. Sic. *l. de grat.* & *lib. arbit. c. 18.* ait: *Precepto admonitum est liberum arbitrium, ut quereret DEI donum. & l. 1.* ad Simplician. *q. 1.* post medium. *Hoc enim refat in ista mortali vita libero arbitrio, non, ut impleat homo iustitiam, cùm voluerit: sed, ut se supplici pietate convertat, ad eum, cuius dono eam possit implere.* & *l. de nat. & grat. c. 43.* *Non igitur DEUS impossibilia jubet, sed jubendo admonet, & facere, quod possit, & petere, quod non possit.* Et sanè, si S. Petrus vigilasset, & orasset, in temptationem non intrasset.

Locus ex *l. ad Simplician.* probat vel maximè scientiam medium, ut *tract. de DEO n. 400.* ostendimus. Illud: *Moveri non possent: significat tantum impotentiam consequentem; quia scilicet prævisa erat vocatio tunc illis incongrua ob refractariam eorum voluntatem, qui stante moveri non poterant; sic enim S. Doctor se explicat tract. 53. in Joannem in illa verba Joan. 12. v. 39. Propterea non poterant credere; quia iterum dixit Isaías & ubi quererit, quomodo ergo peccaverint, si non potuerunt credere: & sic responderet: Quare autem non poterant, si à me queratur, citò respondeo; quia nolebant; malam quippe eorum voluntatem prævidit DEUS, & per prophetam prænunciavit.*

204. Dices: S. Augustinus nunquam facit mentionem gratiæ sufficiens, sed semper efficacis: ergo illam non agnoscit. Resp. neg. ant. cuius falsitas patet ex *n. 186.* Quod autem sèpè agat de gratia efficaci, ratio est, ut ait Rhodes *disp. 2. de gratia q. 2. sec. 1. ad ob. 1.* quia voluit maximè stabilire gratiam, quæ non tantum daret posse, sed etiam agere. Cùm enim Pelagius, anathematis metu perculsus, admitteret, necessariam esse aliquam gratiam possibilitatis, & eam à DEO haberi, concederet (quamvis dein discipulis suis eam perverse explicaret) non autem admitteret gratiam ipsius actionis, operationis, aut volitionis, neque vellet actionem ipsam haberi ex gratia DEI, ut constat ex variis locis S. Augustini, præsertim *l. de grat. Chri. c. 3. & 41. item l. de nat. & grat. c. 42.* voluit S. Doctor, in id maximè incumbere, ut ostenderet, ipsam quoque bonam voluntatem, actionemque meritoriam esse ex gratia, quæ non tantum potentiam, sed etiam ipsum actuale exercitum daret: & hoc exercitum quoque esse gratuitum donum DEI: quod vel maximè urget cit. *l. de grat. Chri. c. 47.*

Hac ratione S. Doctor imprimit præcipuum controversiarum scopum attingebat; dein etiam vitabat necessitatem novarum questionis, quid scilicet esset illa gratia possibilitatis, an tantum liberum arbitrium, an donum superadditum, an intelligeretur gratia possibilitatis, necessaria ad simpliciter posse, an tantum necessaria ad facilius posse, de quo *n. 200.* Et quamvis hanc questionem de gratia possibilitatis S. Doctor aliquoties tractet, tamen nolebat, eam ubique misceri; hinc ad im-

pediendum ejus ingressum, maluit sèpè auxilio efficaci tractare. Voluit item S. Augustinus agere de illa gratia, quæ est per excellentiā talis dicta, & in ordine ad finalē per severantiam prædestinatōrum est propria.

ARTICULUS IV.

Solvuntur reliquæ objectiones contra gratiam sufficientem.

205. Ob. 7. Gratia sufficientis non prodest, nisi ad peccandum, &c, ut sine invidia, & reprehensione, homo possit damnari à DEO: sed talis gratia est absurdissima: ergo non datur. Resp. neg. ma. quæ est blasphemia, & longe crudior, quā propositio 6. ab Alexandro VIII. damnata, de qua *n. 184.* Si gratia sufficientis sumatur specificativè, vel denominativè, hoc est, præcisè ut auxilium à DEO proveniens, est utilissima ad salutem, & beneficium magnum DEI, sicut multa alia, quibus male abutimur, ut dictum *tract. de peccat. n. 289.*

Si autem gratia sufficientis sumatur reducibilis, vel concretivè, aut quidditativè, ut conjuncta cum nostro dissenso, tunc est verum, quod, in sensu composito, non sit utilis ad non peccandum; non enim possumus, simul peccare, & non peccare: at hoc non provenit à gratia, sed à nostra malitia; quia gratia purè sufficientis, concretivè sumpta, non est à DEO, sed à nostra culpa, quæ denominat gratiam in actu secundo purè sufficientem, seu inefficacem: inquit etiam culpa nostra determinat DEUM, ad scientiam medium de dissenso futuro, seu de inefficacia gratiæ, futura in iis circumstantiis.

206. Ob. 8. Gratia sufficientis est talis, ut nunquam ab origine mundi habuerit suum effectum, vel obtinuerit suum finem: sed talis gratia est monstrosa: ergo. Confir. Gratia sufficientiè tali nemo potest cooperari: sed sic non est sufficientis: ergo est sufficientis, & non sufficientis. Resp. dist. ma. gratia sufficientis est talis, ut in specie sua nunquam obtinuerit finem suum. neg. ma. ut in individuo, subdist. non obtinuerit ex intrinseco suo aliquo defectu. neg. ma. ex culpa hominum extrinseca, conc. ma. & dist. sic mi. neg. cons.

Non est inutilis gladius in specie sua, eti plures gladii in individuo per accidens non quan ad defensionem vitæ, vel justam occisionem inimici, in bello adhibiti sint, dummodo alii ejusdem speciei finem illum obtinuerint: & sic etiam non est inutilis gratia sufficientis in specie sua, quamvis, hīc & nunc, ex culpa hominum effectum non habeat, dummodo eadem in specie gratia effectum in alio habeat: atqui eadem gratia, entitativè, seu denominativè accepta, in specie sua Theologica, in multis habet effectum e. g. eadem illustratio de vanitate mundi, aut pœnisi inferni, multos ad seriam pœnitentiam movit, quamvis alios non permoverit: & quidem non ex defectu suo, sed ex culpa ipsorum, qui ex sua malitia ei assenti noluerunt.

207. Nec dicas, har. c. illustrationem esse essentialiter affixam Petro, utpote actum vitam,

leto, & tamen ipsum non movere: adeoque in sua specie esse inconjungibilem cum effectu: Resp. enim in primis, hanc esse considerationem pure physicam, non verò Theologicam; quia Theologia non considerat individualitatem Petri, & Pauli: imò vix Physica eam considerat; nam etiam Logici communis negant, unionem Petri, & Pauli (& par est ratio de cognitione Petri, & Pauli) differre specie physica. Sed quid quid sit de hac questione, quæ est potissimum de voce, sufficit, quod alia gratia ejusdem speciei Theologicæ hoc est, quod alia, ejusdem in consideratione Theologica speciei, gratia effectum habeant: & ita effectu careat, non ex sua natura, sed ex hominis malitia. Adde, quod etiam Petrum possit cras movere eadem omnino quoad speciem (vel etiam quoad individuum, si reproducatur) illustratio, quæ ipsum hominem non movet: adeoque habere effectum cras, quem hodie non habuit.

Ad confir. dist. ma. Nemo potest cooperari gratia sufficienti ut tali, seu sufficienti specificative sumpta, sive ut præbent vires, & reddenti liberum arbitrium expeditum ad agendum. neg. ma. ut pure sufficienti, seu reduplicative, vel quiditative sumpta, conc. ma. & neg. mi. quia tamen est sufficientis, sicut, qui sedet, est sufficientis ad standum, non in sensu composito, sed in sensu diviso. Addo tamen, quod non totum hoc concretum secundum omnia constitutiva sit gratia; quia unum constitutivum est nostra culpa, quæ utique non est gratia: sed tantum est gratia id, quod venit in reto huius concreti, scilicet ipsa illustratio, vel inspiratio.

208. Ob. 9. Ecclesia non orat pro infidelibus, ut possint converti, sed ut convertantur acti: ergo non agnoscit gratiam sufficientem. Confir. 1. Si datur gratia sufficientis, est inepta ita oratio Ecclesie rogantis, ut convertantur; ad quid enim roget illud à DEO, quod jam est in potestate hominum? Confir. 2. Si admittitur gratia sufficientis, tunc justus, cooperans illi, discernit se ab injusto, illi non cooperante: sed hoc est contra S. Paulum 1. Cor. 4. v. 7. dicentem: *Quis enim te discernit?* & S. Augustinum 1. de predest. SS. c. 5. ergo. Resp. neg. conf. Ecclesia prudenter orat gratiam majorem, quæ non tantum tribuat posse, sed etiam agere: non autem propterea negat gratiam minorem. Ad 1. confir. neg. illatum. Etsi homo sepe possit, tamen non vult; unde merito Ecclesia orat, ut DEUS ita ipsum excitet, ut non tantum possit, sed etiam velit.

Ad 2. confirm. neg. ma. seu nego, quod se homo primo discernat ab alio, in sensu Apostoli, & S. Augustini, qui loquuntur de discretione in actu primo, non verò de discretione in actu secundo. In actu secundo homo se discernit, quatenus gratia cooperatur, ut nec adversarii negare possunt; facit enim utique discrimen, inter se cooperantem, & alium non cooperantem; quamvis hæc ipsa discretione minus homini, quam gratia tribuenda sit, ut explicavimus n. 192. Sed non loquitur de hac discretione S. Paulus, verum de discretione in actu primo, seu discretione, quæ sit per colla-

tionem gratia: at hæc discretione non sit ab homine; quia non potest hic sibi dare gratiam pro libitu: sed hoc spectat ad DEUM, qui facit discrimen inter electos, & reprobos, per hoc, quod illis det gratias per scientiam medium prævisas congruas, & conjungendas cum consensu: istis autem det prævisas conjungendas cum dissensu, quod est valde magnum discrimen.

209. Dices. Si admittitur gratia sufficientis, tunc voluntas creata posset ex gratia sufficiente facere gratiam efficacem, etiam in actu primo: ergo posset se ipsum homo in actu primo discernere: hoc est contra SS. Patres, & Concilia: ergo non potest admitti. prob. voluntas creata causaret in DEO scientiam medium: sed in hac stat efficacia gratia: ergo. Resp. neg. ant. quo negato, ruit etiam consequens: subsumptum autem concedo; quia n̄ dicit nobis oppositum. ad prob. ant. neg. ma. & mi. Est falsa minor, quia efficax gratia stat primariò in intrinsecis viribus gratia, & qui has non causat, neutiquam potest dici causare efficaciam gratia: has autem nullo modo causat voluntas creata, sed unicè DEUS: à scientia autem media, gratia tantum habet extrinsecam infallibilitatem. Major etiam est falsa; quia neque scientia media causatur à voluntate creata: cùm enim scientia media sit prædicatum DEO realiter identificatum, nullo modo causatur à creatura: sed tantum voluntatis creata conditionatus consensus est objectum, non physicè motivum, sed duntaxat terminatum, aut determinativum (de quibus tract. de DEO à n. 302.) quod objectivè præsupponit scientia media: sicut absolute futura libera sunt objectum scientiæ visionis, quam minimè causant.

Hic insuper bene notandum, quod actus, si supernaturalis sit, qualis est, ad quem concurrexit gratia, non habeatur à sola voluntate, neque in statu conditionato: sed habeatur etiam, & multo magis ab ipsa gratia, quæ est primarium agens in ordine superno; unde scientia media habetur, tanquam ab objecto, ab actione, tam voluntatis, quam gratia, & quidem huius potius, quam illius. Hinc neque dicta infallibilitas extrinseca gratia habetur à sola voluntate, sed habetur etiam à gratia, & quidem magis à gratia, quam à voluntate. Neque hucusque dictis opponuntur ullo modo SS. Patres; nam isti tantum negant 1. in potestate hominis esse præbere gratia vires ad salutariter agendum. 2. ne- gant, in potestate hominis esse, hanc gratiam præ alia, vel congruam præ incongrua habere. 3. negant, posse hominem sine gratia, seu vi- ribus naturæ, salutariter operari. Nullatenus autem SS. Patres negant, posse hominem, tanquam instrumentum, gratia cooperari, ut hæc sit in actu secundo efficax, seu effectrix. Quod autem dicant, hominem non posse seipsum discernere in actu primo, facile admittimus.

210. Præter vires autem, & infallibilitatem, gratia efficax juxta quosdam dicit etiam specialem benevolentiam decreti prædefinitivi, quæ nullo modo habetur à voluntate; nam, posita etiam quacunque scientia mediâ, liberimum est DEO conferre gratiam vel eam non conferre: imò in alia providentia DEUS posset conferre gra-

tiam, quam prævidisset fore congruam, & tam
enem omittere decretum formaliter prædefiniti-
vum. Verum est, quod juxta nos voluntas
creata possit impedi; sed non, quod possit
eam ponere; unde, si ponitur, à solo DEO
ponitur. Quare actus voluntatis creatæ, condi-
tionatè prævisus, non est causa, sed ad summum
conditio sine qua non: sicut scilicet non potest
sanari, nisi æger, quin morbus sit causa sanitatis.

ARTICULUS V.

*An Authoritas S. Augustini in ma-
teria de Gratia sit omnino infallibilis.*

211. **J**anseniani semper in ore habent
authoritatem S. Augustini, & non
videntur curare multum alios Pa-
tres, rati, se certissimè tunc viciisse, si Augusti-
nus ab ipsis stet; nam dicunt, quidquid S. Au-
gustinus scriperit, esse ab Ecclesia approbatum,
adeoque ab eo non posse recedi, præsertim in
materia de gratia. Verum, ut ut S. Augusti-
num summe astimem, eique laudes suas planè
non invideam, tamen eum sacrif. aut omnino
infallibilibus scriptoribus, accensere non possum;
id enim prohibet ipse S. Doctor.

Sic enim scribit, epist. 7. *Vos autem, qui me
multum diligitis, si talem me asseritis adversu eos,
quorum malitia, vel imperitia, vel intell. gent. a
reprehensor, ut me nusquam scriptorum meorum er-
rassè dicatis, frustra laboratis, non bonam causam
suscepistis: facile in eo, me ipse judice, superamini,
quoniam non mihi placet, cum à charissimis meis
talibus esse existimor, qualis non sum; & lib. de bono
persev. c. 21.* Neminem velim sic amplecti omnia
mea, ut me sequatur, nisi in iis, in quibus me non
errare perspexerit; nam propterea nunc facio li-
bros, in quibus opuscula mea retractanda suscepit,
ut nec meipsum in omnibus me secutum fuisse demon-
strem.

212. Itaque in primis argumentor ad homi-
nem. Dicunt Janseniani, esse questionem facti,
qualem sensum author aliquis in libris suis inten-
dat, & Ecclesiam, atque Pontificem esse falli-
bilem in questionibus facti; imò Pontificem
actu deceptum in intelligendo libro Jansenii, ejus-
que sensu percipiendo: cur igitur non etiam
potuit falli in intelligendo sensu S. Augustini, eum-
que male approbasse, approbando tantum sensum
aliquem, non obvium, quem verba præferunt,
sed aliquem reconditum, quem S. Augustinus
non habuit, & qui nobis ignotus est? sicut ipsi dic-
unt, Ecclesiam damnasse, non sensum obvium
verborum in Jansenio, sed tantum aliquem oc-
cultum, quem propositiones possent habere,
attamen Jansenius non intenderit. Hæc respon-
sio utique tantum est ad hominem; nam nec est
questio pura facti, quis sensus sit libri alicuius:
nec in questione simili Pontifex, aut Ecclesia
est fallibilis; alias posset eodem modo dice-
re, libros Lutheri, & Calvinii, non bene in-
tellectos fuisse à Tridentino, sed male damna-
tos.

213. Directè autem nego quod S. Au-
gustini libri, etiam de gratia, sint quoad omnia in-
fallibilis, aut quasi canonici. Ita docent Cardi-
nali Sadoletus, Claudio Xantus, Hierony-
mus Oforius, Albertus, Pighius, Cardinalis Ho-
stiens, S. Bonaventura, S. Thomas, Cornelius
Mussus, Joan. le Fevre, Scotus, Joan. Viguer,
Dominicus Sotus, Ferdinand Vellofille, Petrus
Aragon, Bartholomeus Medina, Joannes Driedo,
Ruardus Taperus, Genebrardus, Sixtus Senen-
sis, Gabriel Pennot, Franc. Horantius, Cardina-
lis Augustinus Valerius: quos citat Author li-
bri: *Verus Spiritus novorum Discipulorum S. Au-
gustini. epist. 15.* & plures ex nostris, præsertim
autem fusè rem tractat Suarez Prolegom. 6. de
gratia c. 6. à n. 14.

Primò enim Alexander VIII. damnavit
hanc propositionem 30. *Iibi quis invenerit do-
ctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolu-
tè potest tenere, non respicendo ad ullam Pontifi-
cis Bullam: cùm autem Pontifex nullum librum
S. Augustini excipiat, sequitur, quod, in quo-
cunque hujus S. Patris libro doctrina dicatur
fundari, debeat attendi ad Bullas Pontificis: a-
deoque nullus liber hujus S. Doctoris sit omni-
no infallibilis aut quasi scriptura canonica; nam
hujus sententia clara potest teneri, non respici-
endo ullam Pontificis Bullam.*

214 Verum est, Ecclesiam assumpisse
aliquas partes doctrinae S. Augustini de gratia
& Canonibus inferuisse, præsertim sequentia,
capitula, quæ continentur in Epistola Cælestini,
ad Episcopos Gallie (quæ epistola habatur tom.
7. operum S. Augustini.) 1. In prævaricatione
Adami amississe homines omnes innocentiam, &
possibilitatem naturalem (de qua suprà n. 109.)
ad salutaria: & neminem per arbitrium liberum
è ruina illa, sine gratia DEI (internâ, non tan-
tum externâ legis, atque doctrinæ) posse resur-
gere. 2. Neminem esse per seipsum bonum,
sine gratia DEI, qui solus est bonus. 3. Neminem,
etiam baptizatum, posse superare in-
fidias dæmonis, aut concupiscentias carnis, nisi
quotidiano auxilio perseverantiam à DEO accep-
perit. 4. Neminem bene uti libero arbitrio,
nisi per Christum, adeoque omnia bona opera
referenda ad DEUM, plausque in bonis operibus
valere Divinum auxilium, quæ humanum ar-
bitrium. 5. Omnes motus bona voluntatis
esse à DEO, sine quo nihil possumus. 6. Ana-
themati eum subesse, qui dicat, gratiam, quau-
stificamur, ad solam prodesse peccatorum remis-
sionem, non verò ad eorum evitacionem. 7.
Anathema etiam dicendum ei, qui dicat, gratia
tantum aperte, ac revelari intelligentiam man-
datorum, ut sciamus, quid appetere, aut vitare
debeamus: non autem per illam præstari, ut ve-
limus, aut faciamus: aut eâ tantum opus esse ad
facilius posse, non autem ad simpliciter posse.
Similiter Canones Arauifciano II. à Leone Papa,
ut creditur, submissi, & Apostolica autoritate
confirmati, ex S. Augustino desumpti sunt.

Et quod ista Capitula, atque istos Cano-
nes, utique hujus S. Antistitis doctrina est doctri-
na Ecclesie: at ex hoc non sequitur, quod do-
ctrina ejus omnis de gratia sit univerſaliter ap-
probata; nam idem Cælestinus in fine dictæ epi-
stole subiungit: *Profundiores verò, difficulteris
que partes, incurritum questionum, quas latini
pertractarunt, qui hereticis refiterunt, (inter quos
maxime est S. Augustinus) sicut non audemus
con-*

contempnere, ita non necesse habemus astruere: ad-
ditque rationem; quia ad confitendam gratiam
DEI, cuius operi, ac dignationi nihil penitus sub-
trahendum est, satis sufficere credimus, quidquid se-
cundum predicas regulas Apostolicae Sedis nos scri-
pta docuerunt.

215. Dices. Tamen Joannes II. in epist. ad
Senat. illustres, quam exhibet Binius tom. 2. Con-
ciliorum p. 1. fol. 207. ita ait: *S. Augustinus, cuius*
doctrinam secundum Precessorum meorum statuta
Romana sequitur, & servat Ecclesia: ergo do-
ctrinam S. Augustini est doctrina Ecclesia. Resp.
In ea epistola nec verbum reperitur de gratia;
sed de longe alia quæstione: ergo juxta adver-
sarios deberet Pontifex voluisse dicere, quod
totam doctrinam S. Augustini sequatur Romana
Ecclesia: hoc autem planè est falso; unde re-
stringenda est propositio, & intelligenda, vel
tantum in ordine ad quæstionem, de qua ibi agit
Pontifex, scilicet: An Christus possit dici unus de
Trinitate: vel relativè ad ea verba: secundum
Precessorum meorum statuta: hoc est: Ecclesia se-
quitur S. Augustinum in iis, in quibus Prædeces-
sores Pontifices statuerunt; eum esse fequen-
dum, quatenus ejus doctrinam inservere Ca-
nonibus sacris.

216. Afferunt adversarii adhuc Concilium
Constantinopolitanum II. quod fuit OEcumeni-
cium V. item Concilium Rom. I. sub Gelasio
dicuntque, in his approbata fuisse opera S. Au-
gustini. Sed Concilium utrumque plūs non
facit, quam quod dicat, à se S. Augustinum cum
aliis SS. Patribus (quorum plures recenser, ut
videre est apud Binium tom. 2. Concil. p. 1. fol.
26. & 520. recipi, aut approbari: imo Con-
stantinopolitanum non dicit, se recipere omnia
indefinita: sed ea omnia, quæ ab his de fide recta,
& ad condamnationem hereticorum conscripta, &
exposita sunt. Quis autem dicat, hoc esse idem,
ac declarare infallibilem esse S. Augustini au-
thoritatem? Gelasius in Concilio Romano
apud Binium loc. cit. fol. 285. statim S. Augusti-
no subiungit S. Hieronymum, & hunc eodem
modo approbat, qui tamen aliquoties contradic-
toriam S. Augustino sententiam defendit. An
igitur utrumque contradictorium infallibiliter
verum erit?

217. Idem Janseniani afferunt etiam Cœ-
lestinum I. epist. ad Episcopos Gallie: ubi sic scri-
bit: *Augustinum, sancte recordationis virum, pro*
vita sua, atque meritis, in nostra communione semper
babuimus, nec unquam hunc sinistre suspicione
saltem rumor aspergit: quem tanta scientia olim fu-
sse meminimus, ut inter Magistros optimos, etiam
a me semper decessoribus, haberetur. Sed hoc
totum concedimus, ne cum tamen ideo infalli-
bile est; non enim eum infallibilem esse, insert
Pontifex, sed tantum aliud, nempe, quod debe-
ant compesci ejus obrectatores, qui eum fugi-
llant. vide Binium tom. 1. Concil. p. 1. fol.
733.

Addunt, iidem adversarii, Papam Hormis-
dam dicere, ex libris S. Augustini posse colligi,
quid Ecclesia credit, de libero arbitrio, & gratia:
sed respondetur, quod ibi Pontifex addat. Et
maxime ex libris S. Hilarii & S. Prospere: ergo
etiam isti deberent esse infallibles. Dein, et si hoc
ex illis libris disce possit; quia etiam continentur

in iis doctrina Ecclesie, non tamen sequitur,
quod nihil aliud continetur; nam idem Papa
ait, haberi articulos in archivio, quos, si necel-
se sit, mittere velit: ergo quidem quoad illos
articulos, qui etiam continentur in libris S. Au-
gustini, hic est infallibilis: non vero quoad o-
mnia, præsertim, cum Cœlestinus cit. num. 214.
profundiores quæstiones excipiat. Unde ex his
elogiis, S. Augustino pro merito datis; adversarii
intentum non evincunt.

218. Certe de S. Thoma Aquinate Pontifices
non videntur saltem minora dixisse. Joannes
XXII. qui eum inter Sanctos retulit, dixit, non
esse opus miraculæ; cum tot fecerit miracula,
quot decidit quæstiones. Innocentius VI. asser-
tuit, ejus doctrinam esse super doctrinam omni-
um aliorum; exceptis scripturis canonicis: ha-
bere veritatem rerum, modum explicandi, pro-
prietatem terminorum talem, ut, qui eum se-
quuntur, non recedant unquam à via veritatis.
& qui ab eo recesserit, fuisse suspectum erroris,
ut habet Ribadeneira in vita 7. Martii item
Francolini in Tyrocinio Theologico p. 2. §. 2. n.
65. Clemens VIII. in Bulla ad nobiles Neapolita-
nos, ait, doctrinam S. Thomas sine ullo prorsus
errore esse. Alexander VII. ait, asserta S. Tho-
mæ esse dogmata inconcussa: qua de re mere-
tur videri Tyrocinium Theologicum Balthasaris
Francolini p. 2. num. 65. Similia encomia eidem
Angelico dedere Pontifices alii, & nuperrimè
SS. D. Benedictus XIII. in Bulla: *Pretiosus in*
conspicu Domini §. 41. Num propterea Scoti-
æ contradicere le putant infallibili veritati, quan-
do à S. Thoma sepe cum suo Doctoré rece-
dunt? Similiter approbata est à Clem. IV. Greg.
X. Sixto IV. & Sixto V. doctrina S. Bonaven-
tura, ut testatur idem Francolinus loco supra cit-
ato; quin tamen censeantur omnia ejus scripta
infallibiliter vera.

219. Hinc Tostatus *Defensorii* p. 2. c. 81.
sub initium ait, S. Augustini libros esse probatos,
ut aliorum libri à Pontifice Gelasio sunt appro-
bati: non autem omnia, quæ in illis contine-
ntur, tenenda, tanquam certa, & infallibiliter ve-
ra: & addit, eos, qui ita loquuntur, nescire, quid
sit approbare; cum juxta hos librorum appro-
batum, & canoniconum æqualis foret autho-
ritas; atque Ecclesia; cum approbaverit etiam
Hieronymum, reddidisset vera contradictoria.
Unde, ut idem Author loc. cit. c. 83. ait, appro-
batio Ecclesie tribuit libro quatuor ista. 1. ut
omnes fidèles possint librum legere. 2. quod ju-
dicetur utilis ad instructionem, & ædificationem.
3. defendit auctorem contra suspiciones; quod
voluerit trædere errores. 4. quod possit citari,
& ejus auctoritate roborari sententia: quæ etiam
auctoritas, si quis forte eā ductus erit, admit-
tit tanquam excusatio, ut quis non judicetur
deliberatè voluisse errorem docere: modo po-
stea se subjiciat iudicio Ecclesie.

Cæterum absque omni dubio est tenen-
dum, quod S. Augustini auctoritas omnino sit
ingens, & hinc, ut dictum, heretici etiam eum
sibi arrogare contendunt, ut magno hoc nomi-
ne se se defendant: quod ipsi doleret in cœlo,
si doloris esset capax. Ejus auctoritatem maxi-
mè in materia de gratia plurimi semper fecerè
Pontifices, quin & Concilia, præsertim Milevi-
tanum

tanum & Arausicanum II. SS. Pates, Hietonymus ep. 25, inter ep. S. Augustini, Prosper, Fulgentius, aliisque, quin & Ecclesia tota eum inter praeclaros Patres, si non omnino primum, saltem nulli secundum, veneratur; unde meritisimo jure ejus sententia plurimi estimatur, praesertim in materia de gratia: qua de re optimè scribit Suarez,

220. Hic Eximus Doctor Proleg. 6. de gratia c. 6. n. 17. docet quidquid in hac materia (de gratia) Augustinus, ut certum affirmat. Et ad dogmata fidei pertinens, à quolibet prudente, Et eruditio Theologo esse tenendum, ac defendendum; etiam si non certò constet, esse ab Ecclesia definitum; quia, cùm Ecclesia tantum in hac materia detulerit Augustino, ut eius doctrinam in damnandis erroribus, gratia DEI contrariis secuta fuerit, magna esset temeritas privati Doctoris, qui Augustino aliquid de gratia DEI tanguam orthodoxum docenti contradicere auderet. Ulterius infert, credendum omnino esse, in doctrina S. Augustini de gratia, nihil inventiri, quod non sano modo intelligi possit, seu ita, ut Catholicæ doctrinæ non sit contrarium, cùm Ecclesia ejus judicium tam fidenter secuta sit.

Unde in his rebus, etiam quoad ea, quæ Augustinus tantum probabilitè, simpliciter tamen, & constanter amplectitur, sententia ejus præferenda est, nisi Ecclesiæ, vel communis Patrum authoritas, videatur obstat, quod raro, vel nūquām continget: & eo casu potius explicandus, quām reprobadus esse S. Augustinus. Hæc tamen dicta, ait Eximus, n. 18. intelligenda sunt de operibus S. Augustini de gratia, non verò de iis, quæ de prædestinatione scriptis (nisi habeant necessariam connexionem cum dictis de gratia) nam de prædestinatione Ecclesia nihil definit, nisi in generali, scilicet eam dari: quanquam etiam quoad has quæstiones authoritas Augustini sit ingens.

ARTICULUS VI.

Quid sit hæresis Janseniana.

221. Cornelius Jansenius Irenensis (non Gandavensis qui jam anno 1576. 10. April. aet. 66. mortuus est) natus fuit anno 1585. in exiguo loco Hollandiæ Accoy dicto, prope Leerdam, parentibus plebeis. Inde studijs primò operam dedit Ultrajecti, postea Lovaniæ Philosophiæ, ac Theologiæ, sub Magistro, qui fuit discipulus Bæi: qua in Universitate etiam Doctor Theologiæ fuit creatus. Abiit dein in Franciam anno 1607. & exceptus à Joanne du Verger de Havrane, famoso Abbe Sancyrano, atque ab hoc commendatus cuidam consiliario Regio Parisiis, aliquo tempore filiorum istius moderatorum domesticum egit: tum Baionæ, Collegio principali recens erto, Director est datus, ad ejusdem Abbatis commendationem, cum quo dein indissolubilem amicitiam coluit,

Hic duodecim annis duo isti simul studijs vacarunt, legendo præsertim S. Augustino, Rediu Jansenius inde Lovanium, ibique Collegio S. Pulcheriæ Praefectus, & à Philippo III.

Hispaniarum Rege, S. Scripturæ Professor est renuntiatus. Hic coepit elaborare suum Augustinum; cum enim occasione Pseudosynodi Dordracensis, à Calviniana sectæ Ministris celebrata, studiasset materia de gratia, & sapientius S. Augustinum volvisset (decies, & amplius universa opera S. Augustini, & libros contra hæresin Pelagianam facile trigesies eum pervoluisse testatur vita synopsis, ejus operibus praefixa) & ipse libros de gratia scripsit, quos Augustinum hoc est, Augustini doctrinam nominavit.

Intem ter nomine Academiæ legationem in Hispanias ad regem obiit: ac tandem occasione libri, quem contra Gallos scriptum Martem Gallicum vocavit, ad Insulas Irenes promotus est anno 1635. eadem die, qua natus scilicet 28. Octobris, qua etiam post annum Episcopus consecratus est: & hic loci videtur Augustinum suum absolvisse. Mox, ut ait Morerius, reformare coepit suam Diocesis: sed absolvere opus cæptum non potuit anno 1638. 6. Maii defunctus ex peste, quæ urbem illam invaserat, Morienti librum suum reliquit amicis, typis edendum, sed, ut ajunt, mediæ ante mortem adhuc horâ, omnia scripta subjecit iudicio Ecclesiæ Catholicæ; unde non potest dici hæreticus; cùm primum post ejus mortem liber sit condemnatus. Quidam in dubium vocant, an ea submissio sincera fuerit: sed melius est meliora sentire.

222. Liber hic non statim post mortem, sed anno 1641. prodit, infelix posthumus: a filio quidam Societatis nostræ Doctores thesibus publicis se ei opposuerunt: & post hos alii plurimi doctissimi viri, etiam Doctores Sorbonici. Accusatus quoque liber est anno 1649. apud Sorbonam, & condemnatus. Sed mox sexaginta Doctores contra sacram facultatem illam insurrexerunt. Hinc anno 1650. mensis Maijo in Conventu Cleri conclusum est eundem Romanum: quare octoginta quinque Episcopi Galliæ, quibus postea accessere tres alii, librum ad supremum Summi Pontificis Innocentii X. tribunal detulerunt.

Equidem Urbanus VIII. librum Jansenii, vix ubi lucem aspicerat jam damnaverat, tanquam restaurantem errores in Bæo dannatos, editâ Bullâ In Eminent. 4. Martii 1641. ac ejus usq; omnibus sub excommunicationis poena interdixerat: sed hoc sat's non erat, ad sufficienter ab ejus lectione absterrendos, amantes novorum hominum; hinc Innocentius X. Urbanus successor, maximâ diligentia, tum per se, tum per alios doctissimos viros, iterum librum excusit. Habita sunt hac de causa viginti duæ congregations consultorum, ac Cardinalium, & post has alia decem, coram ipso Pontifice, ubi defensoribus Jansenii concessum est loquaciter defendere: indictæ sunt etiam preces Romæ in precipiis templis. Tandem Pontificis quinque famosas propositiones, quæ præcipiam libri doctrinam complectebantur, selegit, easque anno 1653. pridie calendas Junii Constitutione gravissima, quæ incipit: Cùm occasione hæreticas declaravit.

223. Sunt autem præpositiones istæ: Prima: Aliqua DEI precepta hominibus iustis, voluntibus, & conantibus, secundum præsentes, quas

habent, vires, sunt impossibilia: deest quoque illi gratia, qua possibilia sunt. Censura sunt: Temerariam, impiam, blasphemam, anathemate damnatam, & hereticam declaramus, & uti talem damnamus. Secunda: Interiori gratiae in statu naturae lapse nunquam resoluta. Censura: Hereticam declaramus, & uti talem damnamus. Tertia: Ad merendam, & demerendam, in statu naturae lapse, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. Censura: Hereticam declaramus, & uti talem damnamus. Quarta: Semipelagiani admittent preuentis gratiae interioris necessitatem ad singulos adus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant heretici, quod vellet, eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare. Censura: Falsam, & hereticam declaramus, & uti talem damnamus. Quinta: Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fuisse. Censura: Falsam, temerariam, scandalosam, & intellectum eo sensu, ut Christus pro salute duxit ad predestinationem mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, & Divina pietati derogantem, & hereticam declaramus, & uti talem damnamus. Qua censura posita, non est opus alia refutatione; quippe verè Catholico sufficit infallibile S. Sedis oraculum. Insuper etiam clarum est, sic tolli libertatem humanam, quam tamen Tridentinum fess. 6. can. 4. tam clare definit: unde Janseniani alias ad fraudes conversi sunt.

224. Vix edita, & promulgata, Bulla hæc fuerat, cum fautores Jansenii, ejusque sequaces, quidquid privatum senserint, publicè tamen dixerunt, has propositiones quidem esse recte damnatas, sed eas non contineri in libro Jansenii, & hunc esse innocentem. Verum hoc est falsum. Prima manifestè continetur tom. 3. l. 3. de gratia Christi c. 13. ubi sic habet Jansenius: Ex hac indubitate doctrina, quedam non parsi momenti, ad hanc rem spectantia, inferuntur, & clarescent: Primum quidem, esse quedam homini precepta, secundum statum, & vires, in quibus constitutus est, impossibilia: Secundum, non adesse semper gratiam, qua possimus, hoc est, qua eadem illa precepta implere sufficiamus: Tertium, hanc impotentiam reperi, non solum in execatis, obduratis, & infidelibus... sed etiam in fidelibus, & iustis: Quartum, hanc impossibilitatem fidelibus accidere, non tantum, quando nolunt precepta servare, sed etiam, quando volunt. & subiungit eod. cap. Hec igitur omnia plenissime, planissimeque demonstrant, nihil esse in S. Augustini doctrina certius, ac fundatius, quam esse precepta quedam, que hominibus, non tantum infidelibus, execatis, obduratis, sed fidelibus quoque, & iustis, volentibus, & conantibus, secundum presentes, quas habent, vires, impossibilia: deesse quoque gratiam, qua sunt possibilia. Intelligenti idioma latinum est manifestissimum, in his verbis contineri primam propositionem.

Secunda propositio habetur toto l. 3. de gratia Christi ubi capiti 1. hic titulus praefigitur: Tangitur natura adjutorii sufficientis, & ostenditur, nullum dari post lapsum: & ibidem sic habetur: Adjutorium sufficiente nihil est aliud, quam adjutorium, sine quo non sit opus, nequam verò adjutorium quo: ac proinde est adjutorium sanæ voluntatis, seu primi hominis, non egrotæ. Item tom. 3. lib. 2.

B. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

de gratia Christi c. 24. Gratiam Dei Augustinus ita viaticum statuit supra voluntatis arbitrium, ut non raro dicat, hominem operanti Deo per gratiam, non posse resistere. Eodem cap. ait. Ut ejus gratiae effectus à voluntate non suspendatur, sed ut effectum potentissime inveniat, inferatque voluntati, non operando, si voluntas velit, sed operando, & determinando, ut velit. Similia habet c. 25. & 32.

225. Tertia propositio habetur tom. 3. l. 6. & 7. & quidem l. 6. c. 4. ita scribit: Recentiores sibi imaginantur, illum tantum alium esse in nostra potestate, quem pro libitu nostro, positis omnibus ad agendum necessariis, possumus facere, & non facere: qua in re juxta Augustini doctrinam sine dubio falluntur. Et iterum clarissime tom. 3. l. 8. de gratia c. 10. Nulla necessitas actibus voluntatis liberis formidanda est, sed sola vis, coactio, & necessitas violentie.

Quarta propositio habetur l. 8. de heres. Pelagiana c. 6. his verbis: In hoc ergo propriè Massilienum error situs est, quod aliquid primeve libertatis reliquum putant, quo, sicut Adam, si voluisset, poterat perseveranter operari bonum, ita Iesus homo saltu credere posset, si vellet: neuter tamen absque interioris gratiae adjutorio, cuius usus, vel abusus relictus esset in uniuscujusque arbitrio, & potestate. Rursum tom. 3. l. 2. de gratia Christi c. 25. Nam preterquam, quod ipsi Massilienses gratiam quandam potentialem, intus cum libero arbitrio concordantem, assererent, quæ adjuvaret hominem ad credendum, si vellet, nec tamen heres notam effugere potuerunt. Et iterum l. 2. de gratia Christi c. 1. Quia est adjutorium, quod Massilienses ad credendum necessarium esse, atque ita sufficere statuebant, ut cum eo credere posset homo, si vellet: quod tamen tanquam heretici proscripti sunt, non altam sanæ ob causam, nisi, quia tale adjutorium homini sufficere putarent, adeoque nullum aliud adjutorium ad credendum actu ex parte DEI esse necessarium.

Quinta propositio asseritur tom. 3. l. 3. de gratia Christi c. 21. Nec enim juxta doctrinam Antiquorum pro omnibus omnino Christus passus, aut mortuus est, aut pro omnibus omnino, tam generaliter sanguinem fudit; cum hoc potius tanquam errorem, à fide Catholica abhorrentem, doceant esse respendum: & paucis interjectis: Pro istis, prædestinatis, in eternum vivificandis, mortuus est pro istis ab omni malo liberandis, rogavit Patrem suum: non pro ceteris, qui à fide, & charitate deficientes, in iniquitate moriuntur.

226. Hucusque ex Jansenio allata non indigent explicatione, ut comparatione facta cum propositionibus damnatis, dicantur iis esse similima. Adde, quod clerus Gallicanus anno 1644. 28. Martii ad Innocentium X. scribens sic dicit: Nos in hac urbe Parisiensi congregati censuimus, & per epistolam encyclicam, his litteris adjunctam, declaravimus, propositiones illas, & opiniones esse Cornelii Jansenii, & in sensu ejusdem Jansenii à sanctitate vestra damnatas, disertis, & manifestis verbis. Vide Balth. Francolini Tyrocinium Theol. part. 3. l. 1. num. 60.

Adde, quod discipuli Jansenii, hunc planearum propositionum proprium esse sensum, agnoverint, ut ex eo constat, quod dein propositiones aliquas, si non omnino, fermè tamen idem dicentes, tradiderint, quas postea Alexander

xander VIII. confixit anno 1690. 7. Decembbris: ex quibus prima sic habet. In statu naturæ lapsæ ad peccatum formale, & demeritum, sufficit illa libertas, qua voluntarium, ac liberum fuit in causa sua, peccato originali, & voluntate Adami peccantis: quæ propositio fundatur in tertio Jansenii: item quarta inter 31. ita habet: Dedit Christus semetipsam pro nobis oblationem DEO, non pro solis electis, sed pro omnibus, & pro solis fidelibus: & quinta: Paganæ, Judei, Heretici, aliquæ hujus generis, nullum omnino accipiunt à JESU Christo influxum, adeoque hinc recte inferes, in illis esse voluntatem nudam, & inerme, sine omni gratia sufficiente: quæ cohærent cum quinta Jansenii: texta autem inter 31. Gratia sufficiens statu nostro non tam utilis, quam pernicioса est, sic ut proinde merito possimus petere: Agratia sufficiente libera nos Domine: connexionem maximam habet cum secunda Jansenii.

227. Sed quid opus est multis? rem hanc satis definit Alexander VII. Innocentii X. Successor anno 1656. 17. Kalend. Novemb. editâ Bullâ: Ad sanctam B. Petri fidem, in qua ita ait: Cum autem, sicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii predictæ quinque propositiones, vel in libro predicto ejusdem Cornelij Jansenii non reperiri, sed ficte, & pro arbitrio compositas esse, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse, afferere, magno cum Christi fidelium scandalo, non reformidant, nos, qui omnia, que hac in re gesta sunt, sufficienter, & attente perspeximus, utpote qui ejusdem Innocentii prædecessoris jussu, dum adhuc in minoribus constituti, Cardinalis munere fungemur, omnibus illis congressibus interficiuntur, in quibus Apostolica autoritate eadem causa discussa est, ea profectò diligentia, qua major desiderari non posset, quamcunque dubitationem super præmissis imposterum auferre volentes, ut omnes Christi fidèles in ejusdem fidei unitate se se contineant, ex debito nostri pastoralis officii, ac matura deliberatione, præinseritam Innocentii Prædecessoris nostri constitutionem, declarationem, & definitionem, harum serie confirmamus, approbamus, & innovamus. Addit in eadem Bulla: Quinque illas propositiones ex libro præmenorati Cornelij Jansenii Episcopi Ispensis, cui titulus est: Augustinus: excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio Jansenio intento, damnatas fuisse definimus, & declaramus, ac uti tales, in usu scilicet eadem singulis notâ, que in predicta declaratione, & definitione, unicuique illarum sigillatim inuritur, iterum damnamus.

Ut autem hæc firmissimè observarentur, ex Regis Christianissimi Ludovici XIV. & Episcoporum Galliæ desiderio, idem Alexander VII. anno 1664. 15. Kal. Martii Pontificatus anno X. in Bulla Regiminis Apostolici, decrevit formulam juramenti, faciendi ab omnibus Ecclesiasticis, Episcopis, & Archiepiscopis: quam Galli vocant formularium, & sic habet: Ego N. Constitutioni Apostolice Innocentii X. data die 31. Maij anno. 1653. & Constitutioni Alexandri VII. data die 16. Octobris an. 1656. Summorum Pontificum, me subjicio, & quinque propositiones ex Cornelij Jansenij libro, cui nomen Augustinus, excerptas, & in sensu ab eodem authore intento, prout illas per dictas Constitutiones Sedes Apostolica damnavit, sincero animo rejicio, ac damno, & ita juro: Sic me DEUS adjuvet, & hæc sancta DEI Evangelia.

ARTICULUS VII.

Varia alia quæsita à Jansenistis effugia.

228. **N**ecdum tamen quievere Jansenio dediti. Ut vim formula

dixerunt, sensum verborum, in quinque illis propositionibus contentum, multiplicem esse posse, ac proinde non constare, quisnam esset sensus damnatus, supra quem juramentum caderet: imò aliqui etiam valde absonos sensus fingeant. Quem ad finem utile ipsis fuit famolum Scriptum trium columnarum, à Jansenianis confitum durante adhuc causâ quinque propositionum, & duodecim dies ante condemnationem Innocentio oblatum. In hujus scilicet tribus columnis posuerunt tres sensus, dictarum quinque propositionum, & in media quidem, quem dicebant verum, ac genuinum: in prima autem eum, quem dicebant hæreticum, & maligne propositioni afflictum: hic autem sensus hæreticus singularum propositionum erat juxta ipsis iste: Prima: Mandata DEI impossibilia sunt omnibus justis, quamcunque voluntatem babeant, & quemcunque conatum adhibeant: quamvis in se habeant omnes vires, quas confortat gratia maxima, & efficacissima: & ipsis per totam vitam semper deficit gratia, qua possint etiam tantum unum preceptum adimplere sine peccato. Secundæ: In statu naturæ lapsæ nunquam resistitur gratia interiori, & efficaci: quia voluntas hominis se habet purè passim respectu gratiae efficacis, & sicut res inanimata nihil facit: neque cooperatur, neque consentit liberè. Tertiæ: Ad merendum, & demerendum, in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas, exulta necessitate naturali, etiam illa, que datum in motibus indeliberatis: sed sufficit, ut sit liber à coactione. Quartæ: Gratia JESU Christi prævenient est talis, ut liberum arbitrium hominis, motum, & exigitum per illam, non possit resistere, quamvis vellet. Aliter afferere est loqui cum Semipelagiatis. Quinta: JESUS Christus mortuus est solum pro predestinatis, ita ut nemo, nisi ipsi soli, recipiant veram fidem, & justitiam, per merita mortis Christi. Et hos sensus esse hæreticos, & propositionibus male afflictos, dixerunt etiam posteri Jansenii assecræ sequentibus annis. Sed eos in primis acriter refellit Jurius famosus Calvinista, & magnis clamoribus negat, ullum Calvinistam, aut hæreticum, talem doctrinam defendere, & longè difficilius Jansenistas in Calvinistarum operibus inventuros talem doctrinam, quam alii in operibus Jansenii inveniant damnatas quinque propositiones in obvio sensu.

229. Res tandem iterum est delata ad Innocentium XII. qui anno 1694. 6. Februario editid decretum, quo prohibet, quosque alios sensus prædicti formularii, præter eum, quem in sensu obvio ipsius verba exhibent, afferri, usurpari, aut de his disputari; imò omnibus cuiuscumque status hominibus, perpetuum silentium indicit, super interpretatione prædicti formularii, sicut & super interpretatione ipsarum Jansenii propositionum in alio sensu, præter eum, quem verba per se exhibent. Sensus autem verborum

rum obvias est ille, quem verba cuique statim offegunt in ea significacione, quam habent ex hominum institutione, quique est quasi predominans, ac statim se legentibus ingerit: qui sape adhuc evidenter patet ex antecedentibus, & consequentiis, ex genio, & intentione authoris &c.

Cumque postea Jansenistæ ob hanc declarationem Innocentii XII. triumpharent, ac dicerent, alteratam, seu reformatam ab Innocentio XII. esse Constitutionem Alexandri VII. ille denuò interpellatus à Mechliniensi, Brugensi, Ruremondensi, Antwerpensi, ac Gandavensi Episcopis, rescriptum anno 1696. 24. Novemb. quod, si aliqui publicè, voce, aut scriptis, faciant contra sensum obvium formularii, debeat puniri: & addit, non sine admiratione se intellexisse, quod ausi fuerint quidam affirmare, à se alteratam, aut reformatam esse Constitutionem Alexandri VII. & formularium; cum tamen in dicto suo Brevi utrumque specificè confirmaverit, & omnino intenderit, & adhuc intendat itis adhærere, & nequaquam finere, ut aliquid addatur, vel dematur Sc.

230. Quæsierunt deim Jansenistæ (ut se quomodo cumque munirent contra formularium Alexandri VII.) an non esset remedium, vel aliquis modus, quo is, qui deberet signare formulam illam, & in eam jurare, posset id facere, quin tamen interius damnaret propositiones Jansenii? an non id fieri posset, utendo aliqua restrictione pure mentali, vel facta coram aliquo amico protestatione secreta (publicam enim facere non poterant; cum sic agnoscerentur, & à beneficiis, ac gradibus Academicis repellerentur) vel omnino tacitè, ut non audiretur, protestando, vel simile quid faciendo? Sed nunquid hoc bellè quadrat illi rigor, quem ubique hi homines ostentare conantur? an non hoc est pejorare per S. Evangelia? At dicent: necessitas nos cogit. Verum sic SS. Martyres coram tyranno etiam potuissent cum tali restrictione jurare, se Christum negare: certè istorum necessitas fuit tunc major, quam nunc sit Jansenistarum: & tunc causa Religionis profitendæ non magis videri poterat esse attendenda, quam nunc.

Prodiit postea famosus ille casus conscientie, qui est hic. Ecclesiasticus quidam in confessione dicit, quod in ordine ad factum Jansenii credat sufficere, si habeat obsequiosum, & respedicam silentium de illo, quod Ecclesia decidit, quod idem est, ac dicere, quod quidem non credat, se obligatum ad condemnandum librum, tanquam hereticum, quamvis id Ecclesia decidere: velit tamen reverenter tacere, & non contradicere. Quærit Confessarius, an talen possit absolvere? Ad hunc casum ita propositum quadraginta Doctores Sorbonici, (quorum nomina habentur in processu Quesnelli) responderunt, cum posse absolviri: sed omnes boni hunc casum rejecerunt: Cardinalis Nozilius etiam hanc resolutionem, seu responsonem, condemnavit, edito decreto, in quo inter alia notanter dicit: Qualecumque quis lumen habuerit, certum tamen est, a luminibus Ecclesie, lumina particularium semper superari.

231. Quare anno 1705. 16. Julii à Clemente XI. per Bullam: Vineam Domini Sabaoth: quam hoc responsum condemnatum est: Qua-

Bulla idem Sanctissimus Dominus queritur, quod inquieti homines variis distinctionibus, seu potius effugiti ad circumventionem erroris excogitatis, Ecclesiam turbant: itemque damnat illud respectuam silentium, quo dicebant, satisficeri Constitutionibus Apostolicis; hoc est, volebant, opus tantum esse, reverenter silere, nec publicè Ecclesiæ definitioni contradicere: de cetero non opus esse, interius damnare ut hereticum, sensum libri Jansenii. Hoc, inquam, sufficere eadem Bulla idem Pontifex negat, & id asserentes damnat, vultque, ut sine similibus fraudulentis ambagibus juretur.

Innovat etiam, atque confirmat Constitutiones Innocentii X. & Alexandri VII. atque ait: Ut omnes Catholicæ Ecclesiæ filii Ecclesiam ipsam audiire, non tacendo solum (nam & impii in tenebris conticescunt) sed & interius obsequando, quæ vera est orthodoxyæ hominis obedientia, condiscant. Dein declarat, ac decernit, obedientie, quæ preinsertis Apostolicis Constitutionibus debetur, obsequioso illo silentio minimè satisficeri: sed damnatum in quinque prefatis propositionibus Janseniani libri sensum, quem illarum verba praefecerunt, ut preferatur, ab omnibus Christi fidelibus, ut hereticum, non ore solum, sed & corde rejici, ac damnari debere, nec alia mente, animo, aut credulitate, supradictæ formule subscribi licet posse.

232. Ultimum tandem refugium Jansenistarum est distinctio quæstionum juris, & facti: ad quam intelligendam sciendum, quæstionem juris vocari, quæ versatur circa jus: quæstionem facti, quæ versatur circa factum: e. g. circa hanc propositionem: Verbum Divinum non est substantiale Patri: quæstio facti est, an eam Arius, vel ejus sequaces protulerint, sive, an verè hæc propositio facta sit: quæstio juris est, an ea propositio sit digna censurâ heretico, vel a de jure eam mereatur. Quoad Quæstiones juris suppono pro nunc, Pontificem esse infallibilem, ex tract. de fide: & permiserunt id saltē olim adversarii.

Quoad Quæstiones facti utique faciendum est aliquid discrimen: si factum est revelatum, e. g. quod Christus instituerit SS. Sacra menta, & hoc Pontifex proponit fide Divina credendum, est necessariò quoad hoc infallibilis. Quamvis autem revelatio talis sit obscura, si eam Pontifex determinet ad unum potius sensum, quam ad alium, est de fide illa declaratio; alias posset decipi Ecclesia tota, & habere pro articulo fidei falsitatem, vel heresin.

Si autem factum non sit revelatum, subdistinguendum est: si sit aliquid factum, quod Pontifex non proponit credendum, sed tantum supponit, ex testimoniis informatione, & probatio, eoque supposito, procedit ad puniendum e. g. aliquem, vel econtra ad gratiam aliqui faciendam, dispensationem dandam &c. non autem obligat Ecclesiam ad credendum, tale factum reverè contigisse, in hoc casu non est infallibilis Papa: imò nec Concilium cum Pontifice; & talis quæstio dicitur pura quæstio facti, seu facti informis; quia scilicet factum non est informatum definitione Pontificia, vel dicitur quæstio facti non dogmatici; quia nullum dogma post se trahit, aut involvit. Ratio autem hujus est; quia, et si erraret in tali facto supponendo, non induci-

inducitur in errorem Ecclesia: sed tantum Papa, ut homo privatus, errat, sicut alius iudex: nec ex tali errore sequitur magnum incommodum in Ecclesia DEI.

233. Nec dicas, Pontificem, si e. g. ob crimen aliquem deponit Episcopatu, agere ut Pontificem; alia enim deponere non posset. Resp. enim, eum agere quidem in aliquo sensu ut Pontificem, seu ut supremum Ecclesiasticum Judicem, a quo appellatio non datur: non tamen agere in eo sensu, in quo infallibilis est: verbo: tunc non agit ut Doctor Ecclesiae, ex cathedra loquens. Interim etiam in talibus casibus, quando factum supponitur, quod revera non est, tenetur quis obediere Pontifici, & poenam subire: sicut quilibet, in casu falsi suppositi criminis, tenetur obediere punientibus aliis principibus secularibus, ne scilicet scandalum aliis praebat: potest tamen talis condemnatus, licitis modis petere novum causæ sua examen, productis testibus, omni exceptione majoribus &c. vide Bellarm. tom. 1. controv. 3. l. 4. de Rom. Pontif. c. 11. & tom. 2. controv. 1. l. 2. de Conciliis c. 19.

Si autem factum Pontifex proponit credendum, vel tenendum, tanquam fidei articulum, aut tanquam doctrinam morum, tunc debet esse infallibilis; quia tunc factum non est informe, sed informatum definitione Pontificia, vel, ut alii loquuntur, est factum dogmaticum, quod scilicet post se trahit, vel involvit, aliquid dogma fidei, vel morum, agitque Pontifex ut caput, & Doctor Ecclesiae: adeoque ut habens infallibilem assentiam Spiritus Sancti, ne Ecclesiam inducat in errorem. Et sic, quando Pontifex aliquem canonizat, proponit Ecclesiae, eum in articulo mortis fuisse in statu gratiae, quod est aliquid factum. Quia tamen proponitur talis homo toti Ecclesiae colendus, & Ecclesia turpissime erraret, colendo aliquem damnatum, non minus, quam si coleret demonem; hinc in tali facto debet Pontifex esse infallibilis, de quo pluribus *tr. de fide*. Hoc idem alii dicunt aliis verbis, nempe Pontificem esse infallibilem in questionibus facti, si sint annexa questionibus juris, seusi error in illis trahet post se jus erroneum, e. g. in casu errore canonizationis ista trahet post se præceptum erroneum, quo jubaretur, homo damnatus col.

234. Ex his inferendum, quid dicendum de definitione Pontificis circa propositiones damnatas, ut discernatur in illis questione juris, & questione facti, ac intentio authoris; quia propositiones solent sepe damnari in sensu ab authorre intento: & sic damnatae sunt propositiones Jansenii. Quia in re certum est, pertinere ad questionem juris, an sensus propositionis sit juxta, vel contra jus Divinum, aut humanum, hoc est, an juxta sensum obvium sit propositione contraria legi Divinae, vel humanae; utique enim manifestum est, hanc questionem esse juris, & non puri facti: sicut est questione de sensu legum scripturarum; nam & haec sunt verbis, & propositionibus conceptæ: adeoque etiam est innegabile, esse questionem juris, an propositiones, excerptæ ex Jansenio, in sensu obvio, sint contraria juri, vel legi Divinae, præcipienti fidem, an non: consequenter etiam in negabile est, Pontificem in earum damnatione infallibilem fuisse.

Quod autem quidam voluerint se excusare à juramento per hoc, quod ipsi Jansenium non legerint, adeoque nesciant, an propositiones illæ ibi contineantur, est absurdissime frivolum: quasi verò post tantam diligentiam, de qua n. 227. non sit intellectum a Pontifice, quid contineatur eo in libro? Dicant, etiam Concilium Tridentinum non intellexisse Lutheri liberos: adeoque neque hos anathematizent; eo quod ipsimet illos non legerint. Cum insuper Pontifices totam Ecclesiam obligarent ad credendum, eas propositiones esse hereticas, debet eorum iudicium hac in re infallibile fuisse, ne Ecclesia induceretur in errorem, rejiciendo veritatem tanquam falsitatem.

235. Quod attinet ad intentionem authoris, duplex, ut ait Gormaz in manu scriptis de grat. considerari potest intentio. Prima, quæ intra solam authoris mentem reclusa est: altera, quæ vult author proferre verba, quæ apta sunt ingenerare talem, vel talem concepum in audientium, vel legientum mentibus, juxta sensum suum obvium: sic e. g. Caju mentitur dicens Titio: *Non habeo pecunias*: quas scilicet Titius amissas reputat: in hoc casu duplex datur intentio Cai: una in ejus animo recondita, quæ intendit salfum dicere, & non verum: altera, quæ vult dicta sua disformare iudicio mentis, & per obvium sensum verborum suorum Titio huic conceptum ingenerare, ut credat, se non habere pecunias: vel quæ vult proferre verba, quæ in sensu obvio ad illum conceptum Titio ingenerandum apta sunt.

An Caju habeat, vel non habeat priorem illam intentionem mentiendi, est pura quæstio facti: an verò illa verba significant, Caju non habere pecunias, & an apta sint ex institutione hominum ad ingenerandum hunc conceptum, planè est quæstio juris: quia illa verba, ex iure institutionis humanæ, habent eum sensum; alia neque esset quæstio juris, an haec, vel illa verba in suis circumstantiis essent vera, vel perjura, aut falsa, an libri Lutheri essent heretici &c.

236. Jam ad rem nostram. Quando Papa, loquens ex cathedra, damnat aliquam propositionem in sensu ab authorre intento, non attendit ad intentionem authoris unicæ in animo reclusam, an disformis sit, vel non, obvio sensu: sed attendit ad intentionem proferendi verba, quæ apta sunt, ut in sensu obvio, juxta institutionem hominum, talem, vel talem conceptum ingenerent. Et haec est quæstio juris. Quod autem ad hanc intentionem attendatur, ratio est; quia fideles, qui eam propositionem damnatam audiunt, solum possunt agnoscere sensum verborum, ex hominum institutione iis impositum, & ex hoc colligere intentionem, quam habuit author, talem, vel talem conceptum, ingenerandi hominibus, vel loquendi verba apta ad eum conceptum ingenerandum.

Quare possunt fideles per hanc intentionem decipi, & in errorem induci: non autem possunt agnoscere, an author fuerit mendax, an non. Hinc fideles debent instrui circa illam intentionem loquentis, ex qua possent in errorem induci: non autem circa alteram, quæ

nullum in aliis producit errorem. Ex quo tandem colliges, quod, nisi Pontifex non definiverit, quam intentionem Jansenius in mente reclusam haberuit, mentiendi, vel verum dicendi, instruendi, vel decipiendi &c. tamen definiverit, quod intentionem habuerit, per sua verba, aut scripta, vel per suum librum, talia dicendi, vel preferendi, quæ, juxta sensum obvium accepta, aliorum animis talem conceptum ingenerant: in qua quæstione, ad ius spectante, Pontifex infallibilis est. Ethæc de Jansenii libro.

ARTICULUS VIII.

Ulterior explicatio hæresis Jansenianæ.

237. **H**ucusque ostensum, hæresin illis quinque propositionibus, eisque verissimè contineri in Augustino Jansenij, quidquid hujus sequaces incassum obstruant: refutat, ut radicem, ac fundamentum horum errorum, paulò magis explicemus, ac totum Ippensis systema exponamus: tale autem ab ipso configitur. Dantur, ait, geminæ in homine delectationes: una cælestis, & gratiæ: altera terrestris, & concupiscentiæ: utraque est motus voluntatis indeliberatus, & illa, quæ major, aut fortior est, trahit post se necessariò deliberaatum voluntatis assensum. Unde, si delectatio cælestis superet, insuperabiliter, & indeclinabiliter, sequitur actus bonus: econtra, si vincat delectatio terrestris, necessariò trahit ad peccatum: quamvis fortè gratia tunc debilior, quæ concupiscentia, complacentiam quandam boni inefficacem efficiat.

238. Hoc systema Jansenius integro ferè libro, nempe *l. 4. de grat. Christi* adstruere contendit; nam à *c. 1.* usque ad *8.* probare conatur, medicinale Christi adjutorium esse cælestem suavitatem, seu delectationem juxta mentem Augustini: dein *c. 11.* conatur ostendere, delectationem illam cælestem esse indeliberatum animæ actum: & quidem amoris, ac desiderii, præcedentis consensum: *Dicimus igitur, ait, delectationem istam, seu suavitatem, in Augustino celebrem, esse partim primum illam, & indeliberatum affectum animæ, qui actualis complacentia est, partim etiam secundum, qui desiderium indeliberatum dicitur.*

Docet etiam *c. 9. & 10.* voluntatem nostram necessitate insuperabilis eò tendere, quod antecedens delectatio major alicit, ita, ut, si vel parva objecti delectatio eam afficiat, & nulla in oppositum moveat, ineluctabiliter ad consensum trahatur: si verò contraria delectationes inter se pugnant, illa infallibiliter vincat, quæ major est. Hinc ait, voluntatem in absentia delectationis cælestis necessariò concupiscentiæ motibus consentire: econtra, ait, Beatos, extincta concupiscentiæ, & præsente delectatione cælesti, necessariò DEum amare: distractum autem contrariis gratiæ, & concupiscentiæ delectationibus animum, nunc his, nunc illis, necessariò obsequi, prout scilicet nunc hæc, nunc illæ, fortiores sunt, seu fortius delectant.

239. Hac autem ratione, anima humana est machina, simili rotæ, puto afixa, è qua duæ urnæ per catenam ita suspensæ sunt, ut, dum una attollitur, altera demergatur, ut rectè ait Illustrissimus Cameracensis Franciscus de Fenelon *Infruct. pastoral. ep. 1.* vel (quod in idem recidit) est simili libræ, cuius modò lana ista, modò illa deprimitur, prout mutatis vicibus nunc huius, nunc alteri, gravius pondus imponitur. Sic quippe nunc fortius movet hominem pondus amoris, seu delectationis cælestis: alias fortius premit moles concupiscentiæ.

Quod autem hæc concupiscentia sit naturaliter intrinseca, pondus autem libræ ab extrinseco imponatur, discrimen est purè materiale; nam in primis pondus delectationis cælestis est voluntati extrinsecum: dein concupiscentia, quomodoquinque sit intrinseca, non tamen est libera: imò, cum hujus nomine veniant quoque omnes motus, sive à dæmons, sive à quibuscumque aliis, etiam extrinsecis causis, ad malum inclinantibus, excitati, rectè etiam dicuntur pondus concupiscentiæ ab extrinseco esse.

240. Jam verò hoc syltemate posito, cum non sit in nostra libera potestate, vel hanc, vel illam delectationem habere, interim tamen eam, quæ prævalet, sequi debeamus: neque etiam DEUS, quando præcepta sua jubet impleri, delectationem gratiæ validiorem semper det, nec semper alteram concupiscentiæ afferat, vel minuat, sequuntur absurdissima plura. Tertè pauci homines sentiunt in se suavitatem cælestem, sensum delectationibus superiorem.

Hinc, ut laudatus Cameracensis Archiepiscopus in *præfatione* pag. 19. insert, poterunt le plurimi excusare ex eo, quod delectatione vicii carentes, non possint delectationi vitiæ resistere, & ideo necessariò sequuntur motum concupiscentiæ, donec delectatio cælestis, sine qua nihil contra vitiæ valeant, adveniat: quodque hinc male acta adscribenda sint potius suæ infelicitati, quæ voluntati; cum ea admiserint ideo; quia DEUS needum ipsis voluerit infundere delectationem gratiæ. Exclamat autem merito modò citatus Archiepiscopus *l. 100 adducto*, systema hoc omnes morum regulas evertere, & omnem pudorem, etiam paganis congenitum, cuius tamen patrini volunt videri illi, si superis placet, morum, & Ecclesiasticæ disciplinæ reformatores:

241. Quod autem adhuc intolerabilius est, hoc systema esse S. Augustini doctrinam, contendit Jansenius, & *l. 4. de grat. Christi. c. 4.* ait: *Creberrime docet S. Augustinus, quandum in hac vita mortali vivimus, esse in homine luctam quædam duarum delectationum, noxiæ, & beneficæ, terrenæ, atque cælestis, quarum utrilibet vicerit, animum secundum consentientem, ac primum trahit.* In probationem autem hujus sui asserti falsissimi, adducit in primis illud S. Doctoris, quod infirmitas humana insuperabiliter, & indeclinabiliter trahatur. Sed jam suprà à *n. 193.* fatis monstratum, ex eo textu nullam necessitatem antecedentem probari.

Adducit dein alterum textum, qui ab ipso *l. 4. de grat. Christi c. 6. 7. & 9.* dicitur *clarissimus, & præclarissimus: qui aureis meretur scri-*

bi characteribus: est autem desumptus ex expositione cap. 5. epist. ad Galat. v. 19. ubi S. Doctor ait: *Quod enim amplius nos delectat, secundum id operemur, necesse est.* Ex quo vult inferre, juxta S. Augustinum voluntatem semper ab ampliore, seu majore delectatione necessariò trahi. At, licet hæc verba S. Doctoris aliquantò difficiliora, vel obscuriora forent, non ideo statim propter verba ambigua, tam absurdum errorum ei attribuere deceret.

242. Verum non est adeò difficilis, vel obscurus hic locus: facile respondetur, delectationem, si non semper, saltem hoc loco significare complacentiam deliberatam, ac liberam: consequenter ex hoc textu nihil evinci pro involuntaria delectatione necessitante; nam in primis delectatio libera esse potest; alias quomodo eam suadere, aut imperare homini posset psalmista psal. 36. v. 4. *Delectare in Domino.* Dein ex Jansenio ipso habetur, loco citato intelligentiam delectationem liberam; nam ipsem l. 4. de grat. Christi c. 11. ait, delectationem naturæ rationalis, quando propriè sumitur, esse gaudium animæ, & quietem in objecto præsenti: at paulò ante dixerat, delectationem, quæ animæ gaudium, ac quiescitur, esse ipsum consensum, vel hunc lequi: ergo delectatio, propriè sumpta, non est actus indeliberatus, sed deliberatus: adeòque, cum S. Augustinus hæc propriè loquatur (neque enim est illa ratio dicens, eum impropriè loqui) loquitur de delectatione deliberata.

243. Accedit, quod, legenti antecedentia illius expositionis sit clarum, S. Augustinum semper loqui de consensu, vel delectatione deliberata, ut plurimis locis posset ostendi: sed, nem nimis prolixus, adduco tantum sequentia. In primis S. Doctor ibi adducens ex eo capite 5. ad Gal. v. 17. illud: *Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem;* hec enim sibi invicem adversantur, ut non ea, quæ vultis, faciatis: ait: *Putant hinc homines, liberum voluntatis arbitrium, negare Apostolum, nos habere, nec intelligunt, hoc eis dictum, si gratiam fidei suscepimus tenere nolunt: per quam solam possunt spiritu ambulare, & concupiscentias carnis non perficere.* Si ergo nolunt eam tenere, non poterunt ea, quæ volunt, facere.

Ubi duo advero. Primo S. Augustinum loqui de eo consensu, vel delectatione, ad quam putarunt aliqui, juxta Apostolum non dari liberum arbitrium: ipse autem ait, istud dari: at utique non vult, dari liberum arbitrium ad delectationem concupiscentia præiam, & indeliberatam (hoc enim eum non velle, per se videtur clarum, & clarius est ex iis, quæ postea subiungit de eo, quod est, non haberi concupiscentiam, seu peccatum, & istud non regnare, aitque, tunc non haberi peccatum, quando nulli habentur in honesti motus indeliberati, quod in hac vita ait ordinariè non concedi, sed primum futurum esse in altera: tunc autem peccatum non regnare, quando iis motibus non consentitur: ergo loquitur S. Doctor ibi de concupiscentia, vel ejus delectatione deliberata, aut consensu libero.

Secundò advero, hæc S. Doctorem doce-

re, quod hominibus liberum sit, fidei gratiam suscepimus retinere, & ideo peccent isti: quia eam tenere nolunt, utique libere: ergo, quando cunque dein de consensu, vel delectatione malæ loquitur, semper ei est sermo de illa delectatione, quam ideo debuerunt perficere; quia gratiam fidei noluerunt tenere: adeòque semper loquitur de illa, quæ potuisset libere vinci, retinendo gratiam fidei: hæc autem est deliberata,

244. Rursus adducit S. Augustinus in eadem expositione ejusdem cap. 5. v. 16. illud: *Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis: ubi noto 1. juxta S. Paulum, & S. Augustinum, debere esse in nostra potestate, spiritu ambulare, seu desideria carnis vincere (alias jubetur quid impossibile) adeòque desideria ista, seu delectationes intelligi deliberatas, quas non debemus admittere.* Noto 2. S. Doctorem multis dein ostendere, quod habere, seu sentire tantum desideria carnis, non sit propriè peccatum: quæ ostendunt, eum velle, delectationem, quæ vere peccatum sit, & de qua ibi loquitur, esse libera, vel liberum consensum. Inter alia ait: *Quippe non eas concupiscentias omnino habere, non jam certamen, sed certaminis præium est, si obtinuerimus victoriam, perseverando sub gratia: ergo illæ concupiscentia, quas non possumus non habere, non necessariò trahunt ad consensum, sed possunt vinci, si voluerimus perseverare sub gratia, seu, si voluerimus gratiam retinere, quod ipsum, si volumus, ex S. Augustino possumus.* Et quidem aperte supponit S. Augustinus, quod eadem concupiscentia, quæ modo nos vincunt, potuerint à nobis vinci, si voluissimus retinere gratiam: igitur ex delectationes, secundum quas necesse est operari, non sunt illæ prævia indeliberata, sed sunt ipsi consensus liberi, & delectationes deliberata, quibus positis, necesse est, necessitate tamen tantum consequente, nos operari.

245. Confirmantur hæc adducendo integrum textum S. Augustini: qui sic sonat: *Quod enim amplius nos delectat, secundum id operemur, necesse est: ut verbi gratia, occurrit forma specie foeminae, & movet ad delectationem fornicationis: sed, si plus delectat pulchritudo illa intima, & sincera species castitatis per gratiam, quæ ejus in se de Christi, secundum hanc vivimus, & secundum hanc operamur.* In quibus verbis primo notandum, non dici: secundum id velimus, necesse est: sed: operemur necesse est: nam licet velle significet actionem internam, tamen operari communius indicat actionem externam, quam præcedit delectatio deliberata, seu consensus, aut imperium liberum, & efficax voluntatis: quod, dum oppositum volitionem inefficacem superat, facit, ut liberè non amplius istud determinat. Secundò notandum, quod hæc intelligatur delectatio, ad quam movet tentatio: atqui hæc, tam ex intentione dæmonis, quam ex appetitu carnis, est deliberata (hanc enim querit dæmon persuadere, & hac etiam cupit frui caro) & non est tantum prima illa inefficax velleitas, qua nec dæmon, nec appetitus carnis (nisi refræuetur) contentus est,

246. Tertiò notandum, quod delectatio hinc à S. Augustino sumatur eodem in sensu, in quo paulò ante eodem loco dicitur ab eodem S. Patre: *Major enim, & prepotentior delectatio eorum, justitia est.* Loquitur autem S. Doctor de iis, quos ait, non esse sub lege, seu sub peccato regnante: nec loquitur de delectatione objectiva, sed formalis, qua scilicet, ut ibi docet, vincuntur peccata: hæc autem delectatio, ut justitia sit, necesse est, ut non tantum bona, sed etiam libera sit; alias non denominat hominem justum, vel justè operantem: quippe indeliberata delectatio gratia stare potest cum actuali peccato, & cum habituali.

Quarto addendum, quod S. Augustinus l. 22. contra Faustum, c. 28. postquam dixisset: *Si enim nihil delectaret illicitum, nemo peccaret: statim subiungat: Peccat ergo, qui delectationem illiciti relaxat potius, quam refrenat: & paucissimis interiectis: in eo genere ista rationalia facta sunt, ut inesse eis possilitas frenandi delectationem ab illicito, quam non frenando peccaverunt: ergo rationales creature habent possilitatem, seu potentiam frenandi delectationem ab illicito, etiam illam, quam non frenando peccant; igitur, si quæ oritur in animo rationali delectatio indeliberata, quæ impedit non potest, potest frenari, nec necessarii trahit ad consensum, vel operationem.*

Ex quibus omnibus legitimè infertur, S. Doctorum in textu objecto loqui de delectatione indeliberata, qua posita, necesse quidem est, ut secundum eam operemur, at necessitate tantum consequente, quæ impediti, seu, ut S. Doctor loquitur, frenari potest. Simul etiam ex his habetur, quid respondendum adversariis, si hunc ipsum textum ex l. 22. contra Faustum c. 28. nobis objicere velint.

247. Objiciuntur etiam alia adhuc S. Augustini dicta, e. g. etiam necessitate facta improbanda: & justorum esse voces: *Non enim, quod volo, facio bonum, sed, quod odi malum, hoc ago: hominem resistente, atque torquente dolore carnis vinculi, non posse a libidinosis operibus temperare. Sed S. Doctor, vel tantum loquitur de natura saucia, vulnerata, & Divinis auxiliis destituta, ut l. de nat. & grat. c. 18. 19. & pluribus aliis.*

Vel vult S. Augustinus, eam necessitatem non omnino insuperabilem esse, sed posse vinci per gratiam, sive proximè, & immediatè, sive mediataè, scilicet impetrando precibus gratiam proximè sufficientem: id quod patet ex textu n. 243. citato & l. de nat. & grat. c. 13. ubi, postquam dixisset, quod in peccata labamur, id imputandum negligentia nostræ, addit: *Dignetur inde & orare DEum, ne illi hæc iniqua negligencia dominetur: & eodem l. c. 16. Hæc est fides, ad quam precepta compellunt, ut lex imperet, & fides impetrat & c. 15. præmisserat. Itaque precepto facere commoneatur, quod conantes, & nosfis viribus non valentes, adjutorium Divinum premeantur. Vel tandem S. Doctor, facta ex necessitate, vult, non esse strictè dicta peccata, ut scilicet voces germanicae dicuntur lingua germanica; cùm sint tantum hujus effectus: quod est exemplum S. Doctoris l. 1. de nuptiis, & concupiscent. c. 23. quæ, & similia, tum in hoc tractatu, tum in tract. de aëribus. Cibide libertate,*

itemque de ignorantia) & alibi sèpius, immo copiosè attulimus.

248. Addo tantum primò, quod, quando S. Doctor ait, hominem necessitatum ad ea, quæ non vult, non possit neque juxta adversarios velle, illum in tali re peccare; quia dicit, id ab invitis fieri: at nec juxta Jansenianos invitus peccat: sic autem loquitur de justis S. Augustinus l. 1. retract. c. 24. *Et ipsi concupiscentias carnis, contra quas spiritu concupiscent, quamvis eis non consentiant, nollent tamen ullas habere, si possent: & ideo non quæcumque volunt, faciunt; quia volunt eis carere, nec possunt.*

Addo secundò, quod, quando S. Augustinus ait, excusatum neminem fore, si dicat, se perseverantiam non accepisse, rationem addat: quod ipsorum liberæ voluntati imputandum sit; sic enim loquitur l. de corr. & grat. c. 7. *Ex bona quippe in malam vitam sua voluntate mutati sunt . . . . potest dici: homo, in eo, quod audieras, & tenueras, in eo perseverares, si velles. Addit quidem ibidem, eorum etiam excusationem non recipiendam, qui Evangelium non audierunt: sed respondet, eum tunc velle, quod vel ignoraverint ex negligentia: vel, si omnino inculpabiliter ignoraverunt, quod propter alia peccata, non propter infidelitatem, damnandi sint. Ita docet tract. 89. in Joan. si scribens: Ad hæc inquisita pro mea captu, Domino donante, respondeo, habere illos excusationem, non de omni peccato suo, sed de hoc peccato, quo in Christum non crediderunt, ad quos non venit, & quibus non est locutus: quæ fuisus explicata sunt, ubi de ignorantia invincibili aëtum tract. de aërib. hum.*

249. Ex hucusque dictis est manifestum, sistema hoc Jansenij non esse S. Augustini doctrinæ conforme; videamus, an propius accedit ad sistema Calvini de gratia. Hujus ex l. 3. Institut. c. 3. compendium istud est. 1. Affert, omnia opera hominum, tam electorum, quam reproborum, esse infecta secreto veneno concupiscentia. 2. DEUM, voluntate pure gratuita, electis non imputare ad culpam, aut poenam, malos motus concupiscentia: sed imputare illis prius justitiam Christi. 3. Econtra reprobis imputare DEUM omnes motus illos malos, etiam indeliberatos. 4. Gratiam sanctificantem ab electis amitti non posse, eo quod electio ipsorum immutabilis sit, & eorum peccata teguntur, hoc est, non imputentur. 5. Gratiam aëtalem, si adsit, non quidem cogere voluntatem, sed tamen trahere illam, delectatione necessitante: non tamen gratiam semper adesse, sed sèpe cedere locum concupiscentia. Ecce, in hoc primario puncto convenient Jansenius, atque Calvinus, quod uterque duplè motum delectationis, concupiscentia, & gratia, seu cælestem, ac terribiliter, admittat, quibus, cœi ponderibus statuta, ita mens humana moveatur.

250. Negat quidem Jansenius, se cum Calvinio sentire; cùm ab isto necessitas totalis, fixa, & absoluta: à se vero tantum flexibilis, partialis, & relativa adstruatur. Sed negant iterum Calviniani, à suo Magistro (quamvis, ut propter synceritor, libertatem negaverit) majorem necessitatem fuisse admissam, quam à Jansenio. Nos autem hic merito querimus, quid significent

cent hæc prædicata, quæ hæc necessitati tribuuntur.

Respondent Janseniani: *Necessitas totalis ea est, quæ potestate quacunque, partiali etiam, aut remota, voluntarem spoliat. Partialis vero, quæ tantum potentiam proximam auferit. Absoluta oritur ex ipsa natura. Relativa oritur ex voluntate: nec est necessitas, nisi eatenus, quatenus delectatio fortior, relata ad debiliorem, sive cum ista comparata, necessitat. Fixa est, qua adhæretur immobiliter uni. Flexibilis autem, qua modò huic, modò illi adhæretur, nunc ratione cælestis delectationis bono, nunc ratione terrestris malo. Addunt, quòd ex S. Augustino l. 3. de lib. arb. c. 3. ad hoc, ut tollatur libertas, debeat dari inevitabilis, & fixa necessitas.*

251. Ut obiter aliquid interseram, adverto: hac ratione una lanx in libra liberè descendet, & liberè ascendet altera; nam necessitas earum est tantum partialis, relativa, & flexibilis; neque enim una præ alia exigit hoc pondus, nec una, nisi relata ad alteram, est gravata majore, vel minore pondere: & potest quoque pondus mutari, ac ei lanci, quæ priùs pondus gravius habuit, modò levius imponi, ut adeò necessitas flexibilis sit.

Quodsi tamen rei inanimata exemplum displiceat, an non homo ligatus catenâ, ab ipso omnino insolubili, esset liber ad fugam; nam habet adhuc potestatem partialem, atque remotam, nempe pedes sanos, ac integros; neque enim per remotam potestatem intelligunt Janseniani eam, quæ mediata etiam dicitur, & per quam immediata, vel proxima, pro libitu haberi potest, sicut juxta nos, habens potentiam orandi, in hac habet potentiam remotam vincendi tentationem; quia potest precibus impetrare igrantiam proximam, ad illam vincendam: sed intelligunt tantum aliquam potentiam vel à DEO ad bonum, vel ab alio ad malum faciendum compleibilem, ita, ut, si DEUS e. g. aliquid faciat, illa potentia proxima fiat: nec etiam juxta ipsos illa partialis potestas stare potest in alio, quam in voluntate, non quidem ex se, sed per gratiam, & concupiscentiam, modò ad hoc, modò ad aliud flexibili, nunquam tamen coacta. Ulterius homo taliter ligatus, duntaxat relata ad catenam suis viribus superiorem, prohibetur à fuga. Tandem potest ab alio catena hæc solvi, adeòque necessitas flexibilis est. Nec excipias, talem manere invitum, & intervenire coactionem; nam potest etiam manere volens, ut SS. Martyres in vinculis suis manserunt.

Et tamen quis somniabit, talem liberum esse ad fugam, & liberè (non tantum sponte) manere ligatum? Liberè non agit, qui non habet potestatem plenam, & nullo impedimento à se inauferibili gravatam: quale tamen impedimentum est necessitas illa partialis, quamdiu adest, & ab homine, cui imposita est, tolli non potest. Verba S. Augustini objecta nil probant; ea enim sibi objicit S. Doctor, quasi ex præscientia DEI oriatur fixa, & inevitabilis necessitas, quæ utique libertatem tolleret: quamvis non ista fixa sola id faciat, sed alia quævis ab homine inevitabilis.

252. Jam verò Calvinus non aliam necessitatem admittit, quam, quæ à Jansenianis par-

tialis, relativa, & flexibilis dicitur; neque enim Calvinus negat Jansenianam illam, remotam, & partialem potestatem; quia nec negat voluntatem, quæ possit à DEO, vel aliis causis variè compleri, aut determinari: neque negat, voluntatem à coactione immunem; sic enim contra Pighium l. 2. de lib. arb. scribit Calvinus: *Si coactioni opponitur libertas, liberum esse arbitrium, & statuerit, & constanter assevero, ac pro heretico habeo, quisquis fecus sentiat: si hoc, inquam, sensu liberum vocetur; quia non cogatur, aut violenter trahatur externo motu, sed sponte agatur suā, nibil moror.* Sed nec aliam, quam, quæ in sensu Jansenii relativa est, necessitatem admittit; quia necessitas juxta Calvinum non magis oritur ex natura, quam juxta Irenensem; nam etiam oritur ex voluntate ita comparata, ut à delectatione fortiori necessariò trahatur, adeòque necessitas est relativa ad delectationes; it enim l. 2. *Instit. c. 2.* ex mente S. Augustini voluntatem ad perseverantiam formari, hoc est juxta ipsum, necessariò trahi *impresso delectationis affectu*: & eodem lib. c. 3. docet, quòd gratia, id est delectatio cælestis major, in corde electionem, & voluntatem formet. Addit *ibidem*, corda piorum sic efficaciter gubernari *Divinitus*, ut inflexibili affectu sequantur. Iterum l. 3. contra Pighium docet, ideo ex S. Augustino hominem voluntate peccare: *Quia delectatione, & proprio appetitu moveatur.*

253. Nec minus Calvinus, quam Jansenius admittit, necessitatem flexibilem esse; quamvis enim, ut modò citavimus, dicat, pios motum gratiæ inflexibili affectu sequi, non intelligit, eos semper ita sequi, sed tantum tunc, quando gratia movet; nam alijs admittit etiam vicissitudines delectationum, cælestium, ac terrestrium, gratiæ, & concupiscentiæ: sic l. 3. *Instit. c. 2.* docet, quòd etiam reprobi quandoque gustent dona cœlestia, illisque conferatur à Christo *fidem temporalis*: fidei autem Calvinus omnia tribuit. Ibidem de rege Saule, utique reprobo, adeòque ad malum postea verso, ait: *Ad tempus viguit pius affectus*, ut scilicet DEUM amaret; & addit: *Bonitatis ejus dulcedine capiebatur*: hoc est, delectatione.

Eodem modo asserit, quòd etiam electi quandoque sint flexibiles ad malum, sicut SS. David, & Petrus, additique: *Quæ variatio ex fidei imperfetione contingit.* Igitur etiam Calvinus necessitatem tantum partialem, relativam, & flexibilem admittit: & hinc patet, merito Episcopos Galliæ an. 1656. 2. Sept. ad Alexandrum VII. scripsisse, priorem de Calvinistis nunc repressis curram, exceptam fuisse ab alia illi germana, ob erroris societatem, de profiganda Jansenii doctrinam. Operæ pretium erit legere hæc fuisus explanata in *Documento Pastorali Illustrissimi Archiepiscopi Cameracensis epist. 1. 2. & 3.* ubi elegansissime, & eruditissime retractantur.

ARTICULUS IX.

Qua occasione sit edita Constitutio: Unigenitus.

254. *O*ccasio, & causa hujus cæberrimæ Constitutionis est Paschæius Quesnellus, natione Gal-

Gallus, patria Parisinus, Oratorii JESU (non vero Societatis JESU, ut Basilensis nova aliquando imperite scriperunt) Oratorii JESU, inquam, a Petro Berullo postea Cardinali anno 1611. instituti presbyter. Natus est Parisis anno 1634. 14. Julii fortius est ingenium, par quidem aequendis scientiis, sed novis doctrinis diffeminandis affuerit: quod testari potest Gallia, & Belgium, quas regiones innumeris libellis clanculorum sparsis commovit. Anno 1675. S. Leonis Magni Opera dissertationibus, notis, interpretationibus &c. distincta edidit, in quibus autoritatem Summi Pontificis multum immixuit: sed mox anno sequenti a S. Congregatio- ne Indicis, prohibita sunt.

Inde anno 1678. in Comitiis Patrum Oratori Berulliani prohibita est in eorum scholis doctrina Jansenii, atque mandatum, ut Patres omnes prohibitioni subscriberent: noluit id facere Quesnellus, insuperhabit non tantum Superiorum suorum, sed Regis quoque, & Archiepiscopi Parisini mandatis: & propterea semper timidus, quia male sibi conscius, quæsivit latibulum: & locum vix paucis notum, paucioribus pervium, biennio integro inhabitavit. Redit subinde Lutetias: ne autem ut regis iussis rebellis e Congregatione pelleretur, & ad extremos Regni limites alegaretur, novem dierum itinere, in Belgum Bruxellas anno 1685. mense Februario fugit: ibique 25to. ejusdem mensis appulsum, domunculam in humili, & abdita platea sitam, annis compluribus inhabavit cum Arnaldo, qui & ipse ob Jansenium Sorbonam (cujus erat Doctor) & patria erat expulsum. In Belgio plurimos libellos famosos, & scripta pessima, furtivis typis edidit, ut patet ex data typis publicis *Causa Quesnellana* anno 1705. seu processu juridice ei facto: quorum scriptorum aliqua manu carnificis sunt combusata.

Sub anno 1690. mense Aprili Belgio cum Arnaldo excedere jussus a Gubernatore, abiit in Hollandiam, ac deinde Leodium: inde post aliquod tempus Bruxellas reversus est, ac laica ueste sese abscondit, donec anno 1703. 30. Maij ab Episcopo Mechliniensi, cum Gerberonio, & Brigodio, carceri est mancipatus, interceptus quoque ejus scriptis, ac innumeris literis. E carcere tamen, adjuvantibus quibusdam, & murum perforantibus, quartum post mensem elatus est: tum rursus citatus, at comparere nolens, sententiā tandem publicā damnatus est, reus Bajanis, & Jansenis, ac declaratus in causa in excommunicationem: atque alia quoque pœna ei injuncta: & inter has Exercita per mensem obeunda, jejunium feriis sexis in pane, & aqua servandum, donec Summo Pontifici de doctrina satisfecerit.

255. Hic igitur Quesnellus famosus est auctor *Reflexionum Moralium in novum Testamentum*, quæ sub variis, sed modice differentibus titulis editæ sunt annis 1693. 1694. & 1699. quæque nonnulla dictiōnis suavitate, & subtili artificio inferendi errores, sub ficta specie devotionis, apta natæque sunt plures decipere, ac hæreses Jansenii instillare. Insuper adhibuit Quesnellus, non textum Sacrae Scripturæ editionis vulgatae, sed editioni Montensis in multis conformem, quæ Montensis editio (ut ha-

betur in Bulla *Unigenitus*) dudum est reprobata (nempe jam a Clemente IX. anno 1668. & Innocentio XI. anno 1679.) & cuius textus in multis alienos, exoticos, & saepe noxios sensus, est detortus.

Vix editus erat hic liber, cum Dominus de Formageau centum nonaginta novem propositiones ex eo collegit, & tanquam erroneas, ac reprehensione dignas, accusavit. Ipse Pontifex Clemens XI. eundem librum damnavit anno 1708. 13. Julii edita Bulla *Universi Dominici gregis*: at, cum generalis damnatio non proficeret, nec è manibus fidelium male curiosorum excuteret noxiū librum, rogatu Episcoporum Galliæ, & ipsius Christianissimi Regis Ludovici XIV. idem Papa, propositiones excerpti mandavit, & à compluribus in Theologia Magistris, coram duobus Cardinalibus, accurate discuti: *Deinde verò* (verba sunt Bullæ *Unigenitus*) coram nobis, adhibito etiam aliorum plurium Cardinalium consilio, quā maximā diligentia, ac maturitate, singularum insuper propositionum, cum ipsomet libri textu exactissime facta collatione, plures iteratis Congregationibus, expendi, & examinari mandavimus.

Post hæc Pontifex per dictam Constitutionem *Unigenitus* damnavit centum, & unam propositiones, variis censuris, tanquam falsas, captiosas, impias, hæreticas &c. quia tamen addit terminos hos: *respective damnamus*: signum est, non cuiilibet omnes censuras convenire; quānam autem cuique conveniat, inferri debet vel ex materia, vel ex aliis prius jam damnatis propositionibus. Addit sub finem Bullæ Pontifex, se per expressam istarum propositionum damnationem nullatenus alias approbare; cum plurimæ alia adhuc damnabiles sint deprehensæ, quas tamen referre, cum nimis longum foret, non sit vistum necessarium. Ait insuper, intolerabilius esse, quod ipse sacer textus damnabiliter sit vitiosus.

256. Hæc est notissima illa Constitutio, quæ incipit *Unigenitus DEI Filius*, edita à Clemente XI. anno 1713. 8. Septembris, quæque à toto orbe acceptata est, (a multis expressè, à plurimis tacite) exceptis quibusdam Gallis, qui tamen tam parvum possunt obesse communī acceptationi Ecclesiæ, quām parvum acceptationi Tridentini obfuit, quod non fuerit receptum à Lutheranis, & Calvinis; unde quamvis prouide omittatur (quod tamen falsum censemus) quod Constitutio Pontificia non sit infallibilis ante consensum, vel acceptationem Ecclesiæ, nihil obesse huic Bullæ.

Nullatenus autem dici potest, Gallos eam Constitutionem non recepisse; nam in Conventu Cleri Gallicani anno 1714. mensibus Januario, ac Februario, per sex sessiones habito, recepta est Bulla à 40. Episcopis, inter quos fuere Cardinalis de Rohan, & 7. Archiepiscopi: qui Conventus in Documento Pastorali ibi edito dicitur fuisse ex numerosissimis, qui sint visi in Francia. Idem Episcopi communī nomine ad. Summum Pontificem dederū literas 5. Febr. 1714. quibus sic ad eum scribunt: *Nos Majorum nostrorum exempla secuti, atque eodem, quod illi, in Apostolicam Sedem studio flagrantes, Sanctitatis vestrae postremam Constitutionem consimili obse-*

quio, ac veneratione, amplexi sumus: neque vero deinceps officio nostro deerimus, ut ab omnibus, quos Divina providentia cura nostra commisit, par animo, ac fide excipiatur. Addunt, confecisse se Documentum Pastorale, seu instructionem, ut tollatur occasio ulterius litigandi: cura quoque sibi fuisse, hortari reliquos Episcopos, ut idem Documentum in suis Diocesibus promulgent: subiungunt, hac Constitutione robustissime, & apertissime profligatos fuisse errores &c. Tandem gratulantur Pontifici, & optant diuturnum regimen, sequent dicunt paratos cum eo animas suas profide ponere. Similiter dederunt literas ad omnes reliquos Galliae Episcopos, quibus eos hortantur, ad publicandam memoriam Bullam, eamque executioni mandandam.

Inde ipse Ludovicus XIV. Rex Christianissimus *eccl. anno 1714. 14. Febr.* jussit, hanc Constitutionem recipi, publicari, & observari. Accessere subin acceptatione expressa longe maxima pars Episcoporum, quibus nuper Eminensissimus Cardinalis Ludovicus Antonius de Noailles Archiepiscopus Parisiensis, maximo bonorum omnium solatio, se junxit, & edito *anno 1728. 11. Octobr.* mandato, Bullam *Unigenitus* ab omnibus suis subditis acceptari praecepit. Secuti hunc sunt alii plures, ut adeo ex centum viginti, & aliquot Episcopis Galliae, vix paucissimi supersint, qui Constitutioni huic needum se submiserint: crescitur in dies Bullam acceptantium, & appellationi sua renunciantium numerus: atque iesp eit, brevi totam Galliam quoad hoc punctum fore unanimem: praeferunt post Decretum, seu Mandatum hac de causa à moderno Christianissimo Rege Ludovico XV. *24. Martii an. 1730.* editum, quo imprimis confirmat Decretum, seu Mandatum Ludovici XIV. *14. Febr. an. 1714.* editum (de quo supra) dein jubet, ut Constitutio *Unigenitus* in tota Gallia inviolabiliter obseretur, tanquam lex Ecclesiae, & lex regni Francici, ea submissione, quae debetur iudicio universalis Ecclesiae in materia doctrinæ.

Hoc Decretum, seu Mandatum idem Rex suo in throno, & loco solito Parlamenti confidens, praesentibus regii sanguinis Principibus, Ducibus, & Paribus Franciæ, itemque consiliariis *3. Aprilis an. 1730.* solemnissem publicavit, ac Parlamenti actis, seu registris inseri petit: quod etiam faciendum, plurimum Parlamenti membrorum votis conclusum est. Cum autem postea idem Christianissimus audisset, aliquos ex Parlamenti membris subinde conventicula celebrare, ratione hujus Constitutionis, vel potius ejusdem in acta inscriptionis (circa quam nempe volebant tergiversari) rex plures ex illis ad se vocatos reprehendit, & insuper per Cancellarium suum, minas graves eis intentavit, ni ocyus parerent: quod se facturos, eum humili depreciation priorum à se actorum, spoponderunt,

257. Sed, eti remanerent aliqui pauci Antisites, Constitutioni huic contrarii, eorum tergiversatio pro nihilo esset reputanda. Certè etiam in Concilio Nicæo viginti duo Episcopi adhæsere Ario: & tamen neglecti sunt. Rursum, cum octodecim Episcopi Juliano Pelagiano adhæsissent, neglecta etiam est istorum intercessio, aut reclamatio: quid igitur deest, quo

minus Constitutio hæc acceptata dicatur, etiam in Gallia? an requiretur insuper cuiuslibet plebanorum consensus? an aliae nationes omnes, extra Galliam, per omnes quatuor orbis partes diffusa, expectare debebunt, donec adhuc unus, aut alter Episcopus in Gallia consensum?

Si cum quibusdam dicas, in Conventu Parisiensi defuisse Episcopis requisitam libertatem; in primis male de iis sentis, quasi timore, non mortis, sed longe inferioris mali, conscientias suas, ac fidem prodiderint; debuissent enim, si fidem periclitari putassent, reclamare, ut secere Patres antiqui tempore Arianorum. Sed insuper falsum est, defuisse iis libertatem; iussit enim Rex significari Episcopis, nequaquam se velle vim ullam afferre Prælati, imo cuvis integrum esse ad conscientiae sua arbitrium sententiam dicere. Adde, quod modò, dum loqui libet possunt, mortuo Rege, non recedant, sed scriptis, & dictis, receptionem confirmant, ac adversariorum novos libellos perniciosos, hæc in materia, magno zelo condemnent.

258. Cum igitur Janseniani nescirent, quid ultrae opponerent, quidam eò progesi sunt, quod antecessores eorum, eti lati audaces, tamen nunquam se abripi passi sunt: scilicet appellariunt ad Generale Concilium, quam appellationem Quæsnellus, quarto ante obitum suum die, rogatis etiam duobus tellibus, scripto innovavit, eique immortuus est Amstelodami. *2. Dec. an. 1719.* etatis 37. Nempe sciunt vaferimi homines summam difficultatem congregandi Generale Concilium, adeo, ut intra plurimos annos cogi non posse: quod cuique constabit legenti Historiam ultimi Generalis Concilii Tridentini; hinc putant, se interea impunè posse suas hæreses spargere. Certè, si Christus Ecclesia non reliqueret alid medium extirpandi errores, non videretur satis ei consuisse; cum hoc medium difficultimum sit, & intra centenos annos vel semel sperari non possit.

Sanè pluribus annis laboratum est, donec Patres Tridentum congregati sint. Post varia per quinque annum integrum confulta, atque tentata, tandem indixit Concilium Tridentice-lebrandum Paulus III. an. 1542. sessio tamen prima est habita primum an. 1545. 13. Decembri. Bis fuit Concilium hoc omnino suspensum, & præsertim toto tempore Pontificatus Pauli IV. tandem primum post octodecim annos, scilicet an. 1563. 3. & 4. Decembri ultima, seu vige-sima quinta sessio habita est, ac synodo finis impositus, cum interim fuissent saltem quinque Pontifices maximi. Fluxerunt jam à fine illius Concilii centum, & sexaginta septem anni, & nemo cogitavit de cogenda rursus synodo universali ob difficultates vix non insuperabiles. Si ergo expectari semper deberet Concilium Generale, donec error profligaretur, hic per centum, & amplius annos, impunè posset grassari, cum innumerabilium fidelium perniciose. Audiant illi, si verè sunt S. Augustini discipuli, Magistrum hunc contra duas Epistolas Pelagian. l. 4. c. 12. Aut verò, ait, Congregatione synodi opus erat, ut aperta perniciose damnaretur? quasi nulla beatis aliquando, nisi synodi Congregatione damnata sit, cum potius rarissime inveniantur, propter quas

quas damandas necessitas talis extiterit. . . . . Verum istorum superbia . . . . . banc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos orientis, & occidentis, synodus congregetur; orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis resistente pervertere nequeunt, saltem commovere conantur; cum potius vigilantia, & diligentia pastorali, post factum illis competens, sufficiensque iudicium, ubicunque isti lupi apparuerint, contendiunt.

Accedit, quod ferè semper hæreticorum mos fuerit, appellandi ad Concilia: appellârunt Pelagiani, appellârunt Lutherani, ad Concilia Generalia, & tamen postea non obediverunt eorum decretis; quia semper invenerunt, quod contra Concilia, magnis curis, & impensis, tandem coacta fucare exciperent. Sic & Jansenianis non defuturus esset fucus exceptionis, dicendo, vel, quod non fuerit Concilium liberum, vel, quod ipsis non fuerint satis audit, sive, quod ex affectu, & passione invidiae, non extatione, Concilium processerit. Veileant scilicet, sicut Ariani olim, & postea etiam Lutherani, ita isti, Concilium ita liberum, ut ex sua factio[n]is hominibus tantum esset compositum. Sed hæc quæstio spectat ad Tractatum de fide, in quo DEO dante, paulò copiosius hanc matemem pertractabimus.

259. Locum hic sibi peteret expositio ipsarum damnatarum propositionum Quesnelli: at quia fusior earum explicatio integrum, & quidem sat magnum tractatum, sibi soli posset, remitto avidos hujus notitiae ad eruditas simul, & profundas aliorum lucubrations, quales sunt Dominici *Viva Trutine Theolog.* tom. 2, p. 4. Christophori Jacobs *Constitutio Unigenitus Theologicæ propugnata.* Jacobi Spreng *Constitutio Unigenitus vindicata &c.* Ut tamen non omnino taceam, sciendum in primis, quod ex libro *Reflexionum moralium* Quesnellus docuerit maximè Baij, ac Jansenij hæreses, aut propositiones alias, præsertim Superioribus injuriosas.

Itaque propositio omnium *prima* docet, hominem amissâ gratiâ nihil boni posse operari, & generaliter impotentem esse ad omne bonum. Hac, si loquatur de gratia habituali, quæ propriè dicitur perdi, aut amitti (quia ex se permanens est) falsa est; quia utique peccator potest aliquid boni etiam supernaturalis cum gratia actuali facere: si autem loquatur de gratia actuali, euidem nihil boni supernaturalis potest homo facere sine ea: attamen potest facere aliquid boni naturalis, ut fuse à n. 83. probatum. 2. 3. 4. 5. & seq. docent, hominem, nisi habeat gratiam efficacem, nihil boni operari posse: adeoque tollitur gratia sufficiens. Idem confirmant vel maxime propositio 9. 10. 11. 12. 13. & plures consequentes. 26. autem, & aliquæ sequentes admittunt infidelibus omnem gratiam; quia in iis dicitur, non dari gratiam, nisi per fidem, & hanc esse primam gratiam, atque extra Ecclesiam nullam concedi gratiam: dicere autem, quod infideles nullam recipient gratiam, damnatum est ab Alexandre VIII. in 5. propositione: & in hos sensus hucusque adductos veniunt adhuc plures propositiones sequentes.

Propositio autem 49. & plurimæ sequentes, volunt, non esse actum bonum, quin eli-

catur ex amore DEI: timorem DEI verò ducere ad desperationem, si sine amore sit: quæ non possunt conciliari cum bonitate actus attritionis ex metu gehennæ, nec cum damnatione propositionis 14. ab Alexandre VIII. proscriptæ. 68. nimium tribuit fidei, ac precibus. 69. tollit merita nostra. 70. docet cum propositione 72. Baij, neminem innocentem à DEO affligi, quod in B. Virgine, Martyribus, & innumeris aliis, falsum est. 71. docet, hominem ob sui conservationem posse se se dispensare ab ea lege, quam DEUS condidit propter ejus utilitatem: quod absque distinctione, & præsertim de lege Divina, universaliter prolatum, est falsum, & laxitatibus plurimis ostium pandit.

Propositio autem 72. & sequentes excludunt peccatores ex Ecclesia, & relinquunt intra eam solos electos. Propositio 79. cum sequentibus vult, licitum cuilibet esse legere S. Scripturam, etiam simplici populo, ut Lutherani etiam faciunt. 86. non tantum vult, homines debere etiam in Ecclesiis canere aliqua, e. g. *Gloria*, vel *Credo*, vel alios cantus piis: sed etiam debere dicere easdem omnes orationes *Missa* cum sacerdote, & quidem, ut *Documentum Pastorale* Episcoporum Parisiis congregatorum explicat, in lingua vulgari. 78. & sequentes inducunt alium modum ministrandi Sacramentum pœnitentiaæ severissimum, & ab usu Ecclesiæ alienum, quo volunt se monstrare nescio quantos reformatores morum, & interim homines vix non faciunt desperare. Propositio 90. videtur innovare doctrinam Edmondi Richerii, docentis, Christum immediate claves contulisse Ecclesiæ, ita, ut per unum hominem potestas exerceretur: estque prorsus falsa; cum potestas excommunicandi sit à Christo immediate data Petro, & non fidelibus, seu ovibus: multo minus debet præsumi consensus totius Ecclesiæ; sic enim nulli hæretici possent unquam excommunicari; cum latet ipsis nunquam consentiant. 91. & 92. faciunt contemnere censuras Ecclesiæ, dum quisque sibi imaginatur, se injustè censuratum: præterquam quod falsum sit, non debere quenquam unquam impediiri, censurâ revera etiam injustâ, ne aliquid faciat; cum utique debeat quisque in foro externo obediere, saltem quando non prohibetur ipsis aliquid jure naturali, vel Divino præceptum. 93. concitat subditos ad inobedientiam erga superiores Ecclesiasticos, itemque 94. 95. 96. 97. 98. 99. ac 100. Ultima tandem, si ritè intelligatur, non vult dicere, quod non debeat virari iuramenta non necessaria: sed, ut bene advertunt Episcopi congregati Parisiis in suo *Documento Pastorale*, respicit juramentum contentum in formulario, de quo n. 227. quod vellet Quesnellus, & socii omnino abolitum. Hæc pro instituto nostro sufficient.

260. Addo tandem, injustè conquestos quosdam fuisse, quod propositiones ex libro *Reflexionum* non fideliter fuerint excerptæ; quippe ad hos convincendos tantum opus est inspicere Constitutionem *Unigenitus* Parisiis editam, ubi in altera columna, ipsissima Quesnelli Gallica verba ponuntur, quæ quilibet lingua peritus videbit manifestè synonyma. Sed

nec dici potest, verba à contextu abstracta diu-
riorem facere sensum, quām in libro ipso, &
suis adjunctis vestita, facerent; nam non est ne-
xus inter se earum Reflexionum, sed pro va-
rietate sacrorum textuum, additæ sunt varia, di-
sparata, & nullo modo cohærentes reflexio-
nes. Quæri fors h̄ic posset, quem sensum
habeant censuræ propositionum, quandoquidem aliquæ dicuntur hæreticæ, alia hæresi pro-
ximæ, alia piarum aurium offensivæ, scanda-
loſæ, captioſæ &c. sed quia explicatio hæc spe-
ctat ad tractatum de fide, hac de re eo loco age-
mus.

Post hæc jam sibi locum postularent quæ-
stiones de gratia efficaci, eiusque concordia
cum libero arbitrio: at quia Paulus V. Ponti-
fex Summus anno 1607. vetuit, hac de materia
quidquam typis vulgari, obediens abstine-
mus. Qui hac de re solidè instrui cupit, ad-
eat Suarezium, cuius tres tomī de gratia cum
licentia S. Sedis sunt editi. Ego interim hæc re-
peto, quod Bellarminus de ascensione mentis in
DEUM gradu 4. c. 1. ad eundem DEUM su-
spirans scriptit: Malo experiri, quām scruta-
ri efficaciam gratie tue.

DISPUTATIO II.

De Gratia Habituali Sanctificante.

261. **Q**uedam tract. 8. de justificatione
controv. 1. punct. 1. n. 2. re-
vocat omnes errores Luthe-
ranorum circa gratiam sanctificantem (quæ est
justificatio nostra) ad quinque. 1. justificatio-
nem stare in sola remissione peccatorum, &
non esse justitiam aliquam positivam. 2. ju-
stitiam esse quidem formam positivam, sed no-
bis extrinsecam, scilicet esse vel justitiam,
qua ipse DEUS justus est, vel esse merita Christi,
aut alium favorem extrinsecum Divinæ vol-
luntatis. 3. justitiam esse qualitatem intrinsecam
quidem, & inhærentem, sed imperfectam,
qua ad justificandum indigeat adhuc aliquo alio
extrinseco (tanquam forma simul justificante). 4.
justitiam stare in sola fide. 5. justitiam,
quæcumque sit, non verè remittere, sed tan-
tum tegere peccata. Videri hæc possunt fu-
sius deductæ, & in plures divisiones distribu-
ta apud Bellarm. tom. 4. contr. 3. generali. contr.
2. princip. l. 2. c. 1.

262. Catholicum dogma est, justificationem nostram esse formam intrinsecam, seu
esse gratiam sanctificantem, inhærentem homi-
ni, distinctam à fide, remittentem verè, seu
destruentem peccata, & non tantum categen-
tem: sic definit Tridentinum sess. 6. c. 7. his
verbis: Hanc dispositionem, seu preparationem,
justificatio ipsa consequitur, qua non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio
interioris hominis, per voluntariam susceptionem
gratiae. & donorum: & paulò inferius: Denum unica
formalis causa est justitia Dei, non qua ipse justus est,
sed qua nos justos facit, qua videlicet ab eo donati,
renovatur spiritu mentis nostræ: & non modò re-
putamur, sed verè justi nominamur, & sumus,
justitiam in nobis recipientes, unusquisque suam:
& post pauca. Quanquam enim nemo possit esse

justus, nisi cui merita passionis Domini nostri JESU
Christi comunicantur, id tamen in hac impiæ justifica-
tione fit, dum ejusdem sanctissime passionis merito,
per Spiritum S. charitas DEI diffunditur in
cordibus eorum, qui justificantur, atque ipsi in-
heret. Unde in ipsa iustificatione cum remissione
peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo,
per JESUM Christum, cui inheritur &c. quibus
verbis omnes errores superiores damnantur, ut
constabit cuique attente hæc expendenti, nec
opus est longiore explicatione: & hinc omis-
sis controversiis polemicis, ad magis scholasti-
cas gradum facinus.

QUÆSTO UNICA.

De Essentia, & Proprietatibus Gra-
tie Sanctificantis.

ARTICULUS I.

Quid sit gratia sanctificans, & an
sit identificata cum habitu charitatis.

263. **G**ratiam sanctificantem esse qua-
si naturam in ordine supremo,
exigentem, tanquam suas pro-
prietates, habitus supernaturales, qui sunt qua-
si potentiae ipsius, est communior Theolo-
gorum sententia; quia regeneratio illa, qua
per baptismum (vel suo modo per potentiam)
renascimur in Christo, nihil est aliud, quam
justificatio in baptismo, vel etiam in peni-
tentiâ nobis collata: quæ justificatio ex Tridenti-
no sess. 6. c. 7. non est sola peccatorum remissio,
sed & sanctificatio, & renovatio interioris homi-
nis, per voluntariam susceptionem gratiae & donorum.
Quare præter gratiam sanctificantem,
qua scilicet est sanctificatio, etiam confer-
tur alia dona, de quibus infra cit. cap. Tridentini
sic dicitur. Unde in ipsa iustificatione cum re-
missione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit
homo per JESUM Christum, cui inheritur, fidem,
spem, & charitatem. Scilicet, ut generatio in
ordine naturali afferat nobis naturam, exigen-
tem potentias, & proprietates naturales, ita
generatio spiritualis afferat nobis quasi naturam,
exigentem proprietates, & potentias superna-
turales, nempe gratiam. Dicitur autem gratia
quasi natura; nam cum habitus non recipian-
tur in gratia, neque ipsa eos petat sibi, sed ani-
mæ, in qua recipiuntur, neque etiam gratia
denominet se ipsam filiam DEI, sed tantum ho-
minem, inde non est strictè natura.

264. Rursus hæc gratia sanctificans com-
muniſſimè dicitur esse participatio Divina na-
tura, ideo, ut exponit Suarez. P. 3. de grat. l. 7. c. 1.
n. 30. quod, cum natura Divina sit quadam
intellectualis, seu intellectiva natura altioris
ordinis, quām possit esse ulla substantia
intellectualis creata, ille gradus intellectivitatis,
qui est in Divina natura, Divino, & super-
naturali quadam modo, participatur per habi-
tualēm gratiam, ita, ut à nulla substantia creata
per se ipsam, vel per potentiam sibi connatu-
alem, ita participari possit. Sic Divina na-
tura